

Förstudie

Socialtjänsternas arbete med våldsutövare i Jönköpings län

2024-01-23

Julia Lagerkvist

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Bakgrund	6
2.1	Förstudiens kontext.....	7
2.2	Socialtjänstens ansvar för våldsutövare.....	7
2.2.1	Beskrivning av insatser till våldsutövare	9
2.3	Utvärdering av tjänst i Jönköpings kommun	10
2.3.1	MFVs erfarenheter	11
2.3.2	BoUs erfarenheter	11
2.3.3	ATVs erfarenheter	12
2.3.4	Identifierade övergripande förbättringsområden för fortsatt arbete i kommunen	12
3	Syfte och frågeställningar.....	14
4	Metodbeskrivning	15
4.1	Urval och begränsningar	15
4.2	Deltagare och rekrytering	15
4.3	Datainsamling.....	16
4.3.1	Kartläggning av socialtjänsternas organisering av arbetet, utredning och insatser samt avgränsning till ATV	16
4.3.2	Kartläggning av ATVs organisering, insatser och avgränsning till socialtjänst.....	16
4.4	Databearbetning	17
4.5	Konfidentialitet.....	17
5	Resultat.....	18
5.1	Socialtjänsternas arbete med våldsutövare och gränsdragning till ATV.....	18
5.1.1	Organisering av arbetet.....	18
5.1.2	Utredning och insatser för våldsutövare	28
5.1.3	Övergripande reflektioner.....	36
5.1.4	Avgränsning till ATV.....	44
5.2	ATV och dess förhållande till socialtjänst.....	48
5.2.1	Om ATV (organisering och insatser).....	48

5.2.2	ATVs avgränsning till socialtjänsternas arbete med våldsutövare	54
6	Resultatanalys	57
6.1	Socialtjänstens arbete med våldsutövare	57
6.1.1	Osäkerhet i uppdrag och brist på stöd	57
6.1.2	Svårigheter att nå målgruppen	58
6.1.3	Intern sekretess	59
6.1.4	Arbete med våldsutövare i mindre kommuner och kommunövergripande samverkan	60
6.2	Relation mellan socialtjänst och ATV	62
6.2.1	Utmaningar i relationen mellan socialtjänsterna och ATV	62
6.2.2	Insatstrappan och målgrupper	63
7	Avslutande diskussion	64
7.1	Resultatdiskussion	64
7.1.1	Socialtjänstens arbete med våldsutövare	64
7.1.2	Gränsdragning – socialtjänst och ATV	66
7.2	Metoddiskussion	69
7.2.1	Bortfall	69
7.2.2	Förstudiens genomförande	69
8	Förslag till fortsatta studier	69
9	Referenslista	71

Förteckning över förkortningar

ATV = Alternativ till våld (specifik samtalsmottagning för våldsutövare och våldsutsatta vid Region Jönköpings län inom hälso- och sjukvård)

BoU = enhet för barn och unga vid socialtjänst

KBT = kognitiv beteendeterapi

MI = motiverande samtal (samtalsmetod)

MFV = Mottagningen för våldsutsatta (specifik enhet för arbete med våld i nära relationer vid socialtjänsten i Jönköpings kommun)

VINR = våld i nära relationer

Förteckning över definitioner

våldsutövare = person som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp

1 Sammanfattning

Denna rapport presenterar resultatet av förstudien gällande arbetet med våldsutövare vid socialtjänsterna i Jönköpings län. Samtliga tretton kommuner i länet deltog i förstudien. Förstudien är ett resultat av socialcheferna i Jönköpings läns önskemål om kartläggning av länets socialtjänsters arbete med våldsutövare samt en analys av ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och ATV i arbetet med våldsutövare. Uppdragsgivare till förstudien var socialcheferna i Jönköpings län samt Länsstyrelsen i Jönköpings län. Förstudien genomfördes av utvecklingsledare vid Kommunal utveckling Jönköpings län och finansierades av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

De två huvudsakliga uppdragen för förstudien var att 1) kartlägga hur socialtjänsternas stöd och insatser till våldsutövare ser ut, samt 2) undersöka socialtjänsternas roll i arbetet med våldsutövare i relation till Region Jönköpings läns verksamhet ATV.

Förstudiens frågeställningar var:

- På vilka sätt har socialtjänsterna organiserat arbetet med våldsutövare?
- Vilka insatser erbjuder socialtjänsterna våldsutövare?
- Vilka utmaningar står socialtjänsterna inför i arbetet med våldsutövare?
- Hur ser socialtjänsterna på eventuella kommungemensamma resurser i arbetet med våldsutövare?
- Vilka insatser erbjuder ATV till våldsutövare?
- Hur ser socialtjänsterna respektive ATV på ansvarsfördelningen verksamheterna emellan i arbetet med våldsutövare?

Förstudien genomfördes med hjälp av strukturerade intervjustudier med representanter från socialtjänsterna i Jönköpings län samt representanter från ATV.

Överlag visade resultatet på att socialtjänsterna upplevde osäkerhet och bristande stöd i arbetet med våldsutövare både lokalt, regionalt och nationellt. Vid flera socialtjänster rådde en brist på resurser sett till såväl ekonomiska medel som kompetensförsörjning. Flera socialtjänster delade även erfarenheter av utmaningen i att upptäcka och motivera våldsutövarna. Sett till gränsdragning i ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och den regionala verksamheten ATV i arbetet med våldsutövare visade resultatet på att man överlag möter olika målgrupper och anser sig ansvara för olika delar av insatskedjan vid socialtjänst respektive ATV. Resultatet visade även på utmaningar gällande gränsdragningen, såsom att socialtjänsterna hade bristande kunskap om ATVs verksamhet, att det rådde en osäkerhet gällande när det var lämpligt att slussa över våldsutövare till ATV samt att ATV och socialtjänsterna såg ett delat/dubbelt ansvar för vissa insatser.

2 Bakgrund

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem (Socialstyrelsen, 2022). Våldet kan yttra sig i olika former, såsom exempelvis fysiskt, psykiskt, sexualiserat, ekonomiskt, materiellt eller latent (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2022c). Det förekommer överallt oavsett exempelvis klass, könstillhörighet, etnicitet, ålder, funktionsnedsättning och sexuell läggning (Brottsofferjouren, u.å.). Kvinnor drabbas oftare av upprepat och mer allvarligt våld, och våldsutövaren är i majoriteten av fallen en man (Socialstyrelsen, 2022; Nationellt centrum för kvinnofrid, 2014). Även barn utsätts i hög grad för våld i nära relationer – antingen genom att uppleva våldet mot en närstående, och/eller att själva bli direkt utsatta (Socialstyrelsen, 2013). Socialstyrelsens kartläggning (2021) visar på att var femte orosanmälan gällande barn handlar om våld i nära relationer. År 2021 infördes barnfridsbrott i Sverige, vilket innebär att det är straffbart att utsätta ett barn för att bevittna våld mellan två personer som är närstående till barnet (Sveriges Kommuner och Regioner, 2021).

Att utöva våld är generellt brottsligt och kan innefatta många brottsrubriceringar såsom misshandel, olaga hot, våldtäkt och sexuella övergrepp (Brottsofferjouren, u.å.). Enligt Brottsförebyggande rådets statistik för 2021 polisanmäldes 29 257 fall av misshandel av kvinnor över 18 år i Sverige (Brottsförebyggande rådet, u.å.). I 46 % av fallen var kvinnan och våldsutövaren närstående genom parrelation. Motsvarande siffra för män som anmält misshandel där våldsutövaren var närstående genom parrelation var 10 %. Det finns ett mörkertal när det gäller misshandelsbrott i nära relation då en stor andel våldsutsatta aldrig anmäler övergreppen de utsätts för (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2023c). En uppskattning är att ungefär en fjärdedel av våldet i nära relationer polisanmäls (ibid.). Vidare klassificeras inte allt våld som brott, vilket innebär att det förekommer en stor andel våld som inte framgår av brottsstatistik.

Socialtjänstens insatser riktade till våldsutövare är en viktig del i arbetet för att förebygga och motverka våld, där målet är att våldsutövaren ska ändra sitt beteende och våldet ska upphöra (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2023a). För att socialtjänsten ska arbeta med våldsutövaren behöver våldet varken vara brottsligt eller polisanmält av den våldsutsatta, då socialtjänsten arbetar med samtligt våld som sker i nära relation (Nationellt centrum för kvinnofrid, 2023c). Insatserna måste ta hänsyn till säkerheten för dem som har utsatts eller riskerar att utsättas för våldet (Socialstyrelsens kunskapsguide, 2023).

Våldsutövare i nära relationer kan skilja sig åt på många sätt, exempelvis gällande vilka våldet riktas mot, vilken form våldet har, varför man utövar våld och hur allvarligt och/eller systematiskt det är (Socialstyrelsens kunskapsguide, 2023). Våldet kan således vara såväl impulsivt som ett resultat av att våldsutövaren har svårt att hantera tankar och känslor i vissa situationer, så kallat situationsbetingat våld, som mer systematiskt

och överlagt där våldet används som ett medel för att uppnå dominans och kontroll över exempelvis partnern, så kallat maktvåld (ibid.).

2.1 Förstudiens kontext

I samband med att Socialstyrelsen gav ut nya föreskrifter under hösten 2022 diskuterade länets socialchefer frågan om de egna socialtjänsternas stöd för våldsutövare. Det började som en fråga om eventuell kommunövergripande tjänst vid höglandskommunerna, men övergick sedan till en önskan om att ta ett steg tillbaka och i stället påbörja utvecklingsarbetet genom en länsövergripande kartläggning av nuläget. Föreliggande förstudie är därmed ett resultat av länets socialchefers önskemål om kartläggning av länets socialtjänsters arbete med våldsutövare samt en analys av ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och ATV i arbetet med våldsutövare.

Uppdragsgivare till förstudien var socialcheferna i Jönköpings län samt Länsstyrelsen i Jönköpings län. Förstudien genomfördes av utvecklingsledare vid Kommunal utveckling Jönköpings län och finansierades av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Samtliga tretton kommuner i länet deltog i förstudien.

Länsstyrelsen är en statlig regional aktör i Jönköpings län som har i uppdrag att samordna frågor kring mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Länsstyrelsen ska stödja och bidra till införandet av effektiva metoder, arbetsätt och kunskapsstöd, samarbete på lokal, regional och nationell nivå samt ge utbildning och kompetensutveckling i länet. I juni 2023 fick Länsstyrelserna i uppdrag att genomföra kompetenshöjande insatser och erfarenhetsutbyte för yrkesverksamma som arbetar för att våldsutövare ska ändra sitt beteende. Detta uppdrag pågår under år 2023-2028. Förstudien är en del i detta arbete.

Under förstudiens gång togs kontakt med aktörer i andra län där liknande studier genomfördes i syfte att utbyta erfarenheter. Dessa kontakter resulterade dock inte i något erfarenhetsutbyte. I ena fallet gjordes bedömning att studien inte var jämförbar med arbetet i denna förstudie och i det andra fallet upphörde kontakten utan återkoppling.

2.2 Socialtjänstens ansvar för våldsutövare

För att förebygga våld och andra övergrepp i nära relationer infördes den 1 augusti 2021 nya bestämmelser i Socialtjänstlagen (SoL) som benämnde arbete med våldsutövare. Innan dess fanns inga uttalade krav på att socialtjänsten skulle arbeta med våldsutövare, utan av de nya föreskrifterna (HSLF-FS 2022:39) framgår det att det var valbart som en del av våldsförebyggande arbete. Detta föranledde att uppfattningen bland landets kommuner varierade när det gällde vilket ansvar de ansåg sig ha för målgruppen. I

förarbetena till lagrummet där detta regleras, 5 kap. 11§ SoL, hade det tidigare uttalats att socialnämnden har ett ansvar för att ta ett helhetsgrepp och se till att *hela familjen* får den hjälp och det stöd som respektive person behöver. Mot denna bakgrund ansåg regeringen att socialnämnden borde ha ett större fokus på att personer som utsatt närstående för våld ska ges stöd och insatser som syftar till att förändra deras beteende. Därav förtydligades socialnämndens ansvar för våldsutövare i nära relationer genom bestämmelsen i 5 kap. 11 a§ SoL som talar om att det hör till socialnämndens uppgifter att "verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende". I bestämmelsen framgår även att socialnämnden, när den fullgör uppgiften, särskilt ska beakta säkerheten för den som utsätts/har utsatts för våld eller andra övergrepp och dennes närstående. Från och med år 2022 finansieras lagändringen med 60 miljoner kronor per år (Sveriges Kommuner och Regioner, 2023). Fördelningen till kommunerna sker utifrån befolkningsstorlek med cirka 6 kronor per invånare. Pengarna betalas ut genom kommunernas generella statsbidrag (ibid.).

På webbplatsen för Socialstyrelsens kunskapsguide (2023) specificeras hur begreppet "närstående" ska tolkas. Där beskrivs "närstående" som en person som våldsutövare har eller har haft en nära och förtroendefull relation till, såsom exempelvis nuvarande eller tidigare partner, eller andra personer som våldsutövaren har ett mer fast och varaktigt förhållande till, såsom exempelvis en förälder, fosterförälder, syskon, barn eller andra släktingar. Bedömningen av om någon ska betraktas som närstående ska göras utifrån levnadsförhållandena i det enskilda fallet. Detta innebär att socialtjänstens ansvar omfattar till exempel våld i vuxnas parrelationer (inklusive samkönade relationer), våld i ungas parrelationer, våld mot barn, våld mot syskon och föräldrar samt våld i andra familje- och släktrrelationer inklusive hedersrelaterat våld i nära relation (ibid.).

Socialnämndens ansvar i arbetet med våldsutövare stärktes ytterligare den 1 november 2022, då Socialstyrelsen gav ut nya föreskrifter (HSLF-FS 2022:39) med allmänna råd om vilka insatser socialnämnden bör kunna erbjuda till våldsutövande barn och vuxna. I de allmänna råden framgår att insatserna ska erbjudas med utgångspunkt i våldsutövarens förutsättningar och behov efter utredning enligt 11 kap. 1§ SoL. Vidare framgår även att socialnämnden bör ta hänsyn till bland annat den enskilde våldsutövarens mottaglighet för insatsen och risken för återfall vid bedömning av vilken insats som är lämplig.

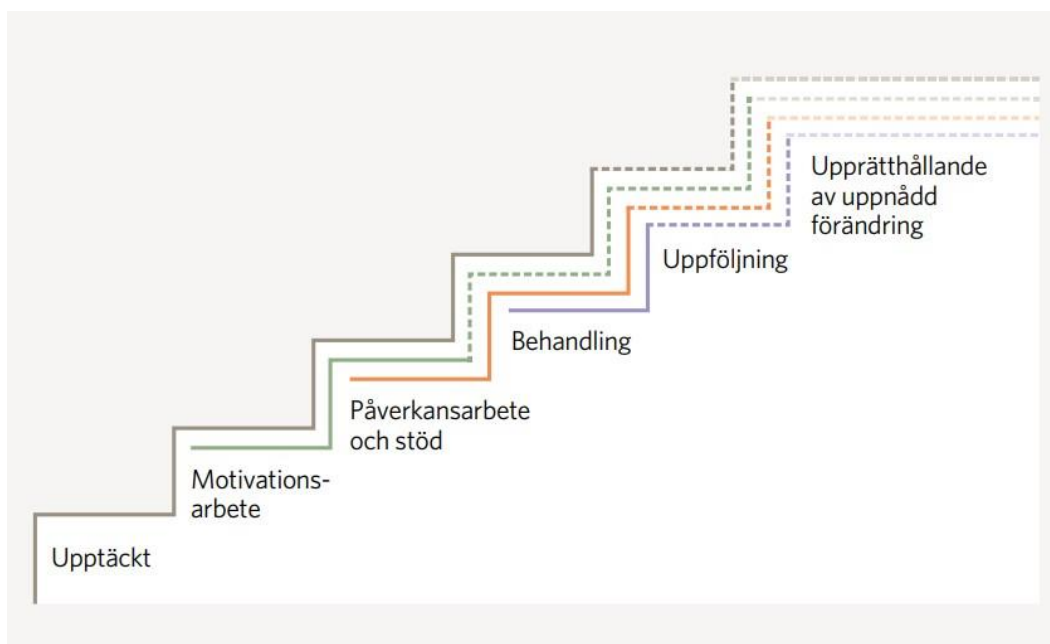
Insatser som nämns är:

- stödsamtal,
- information om våld och andra övergrepp,
- påverkans- och behandlingsinsatser,
- stöd i föräldraskap,
- stöd vid sociala problem med bl.a. missbruk, ekonomi, bostad och arbete, samt
- hjälp vid kontakt med hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsens allmänna råd om insatser till våldsutövare tar således sikte på vilka insatser nämnden bör kunna erbjuda, men specificerar inte närmare vilka metoder som bör användas. Nämnvärt är även att det, till skillnad från föreskrifterna som avser våldsutsatta, saknas skrivelse om insatser på olika nivåer för våldsutövare (akut, kort sikt och lång sikt).

2.2.1 Beskrivning av insatser till våldsutövare

Förändringsarbete med fokus på att få våldsutövare att upphöra med sitt våld kan ses som en trappa av insatser, ett insatssystem, som sträcker sig från upptäckt till behandling och upprätthållande av uppnådd förändring (Sveriges Kommuner och Regioner, 2017). Insatstrappan illustreras i figur 1. Insatstrappan behöver vara samordnad även om insatserna i de olika trappstegen utförs av olika aktörer. Det är inte givet att alla våldsutövare behöver insatser på alla steg i trappan, utan de olika delarna behöver anpassas efter den enskilde våldsutövaren (ibid.).

Figur 1. Insatstrappa för förändringsarbete med våldsutövare (Sveriges Kommuner och Regioner, 2017)

Det första steget mot insatser riktade till våldsutövare är upptäckt av de som behöver stöd i att upphöra med sitt våld, varför förbättrade och mer systematiska metoder för att upptäcka våld är viktigt (Sveriges Kommuner och Regioner, 2017). I Sverige utvecklas arbetet med att upptäcka våld genom att exempelvis ställa rutinemässiga frågor om våldsutsatthet, men centralt för att upptäcka våld är att även fråga om våldsutövande.

Sett till det andra trappsteget, motivationsarbete, är detta grundläggande i arbetet med våldsutövare. Många har bristande motivation och avhopp är ett stort problem för många verksamheter som arbetar med våldsutövare. Detta handlar dels om att motivera till insats, men också arbete under pågående insats för att våldsutövaren ska stanna kvar och slutföra insatsen. Eftersom avhopp från ett behandlingsprogram ökar risken för återfall är det viktigt med motivationsarbete medan insatsen pågår (ibid.).

Påverkansarbete och stöd handlar om arbete som syftar till att förmå våldsutövaren att upphöra med sitt våld, samtidigt som det handlar om kortare insatser (Sveriges Kommuner och Regioner, 2017). Insatserna har ofta pedagogiska eller krisbearbetande inslag. Den här typen av arbete kan utföras av en verksamhet som är särskilt inriktad på våld eller inom ramen för ordinarie socialtjänst som en insats kopplad till arbetet med att skydda och stödja våldsutsatta och barn som upplever våld. Arbetet ställer dock krav på kunskap om våld i nära relationer (ibid.).

Med behandling avses här långvariga insatser som syftar till en mer djupgående förändring än påverkansarbete och stöd (Sveriges Kommuner och Regioner, 2017). Idag finns exempelvis olika kriscentrum som bedriver behandling för våldsutövande män, och dessa verksamheter har en bas med inspiration av såväl pedagogik, KBT och krispsykologi som systemteori och psykodynamisk teori. Erfarenheter från behandlare i verksamheter för våldsutövande män pekar på vikten av att anpassa utformningen av behandlingen utifrån exempelvis våldsutövarens livshistoria, trauma och våldsutövning. Sett till uppföljning och upprätthållande av uppnådd förändring är dessa viktiga steg då många insatser är tidsbegränsade. Ur ett säkerhetsperspektiv blir det väsentligt att skapa en bild av om insatsen verkligen hjälpt våldsutövaren att komma till en fas där denne försöker upprätthålla sitt nya icke-våldsbeteende (ibid.).

2.3 Utvärdering av tjänst i Jönköpings kommun

Under november – december 2022 genomförde Jönköpings kommun en utvärdering av den tjänst som där bedrevs för riktat arbete med våldsutövare vid MFV under en tvåårsperiod (januari 2021 – december 2022). Utvärderingen omfattade totalt fem utvärderingstillfällen. De som intervjuades var medarbetare vid BoU, medarbetare vid ATV samt medarbetare vid MFV som arbetar med våldsutsatta och den medarbetare vid MFV som arbetade med uppdraget. Utvecklingsledare från Kommunal utveckling, som genomfört föreliggande förstudie, deltog vid samtliga utvärderingstillfällen för att ta tillvara på identifierade utmaningar och framgångsfaktorer.

I detta avsnitt benämns tjänstens arbete med våldsutövare som "verksamheten". Avsnittet är en sammanfattning av Jönköpings kommuns opublicerade sammanställning kallad "Utvärdering av arbetet med våldsutövare" (2023).

2.3.1 MFVs erfarenheter

Under perioden januari 2021 – november 2022 hade verksamheten kontakt med 98 våldsutövare, varav cirka hälften var våldsutövare där MFV även arbetade med den våldsutsatta. Utöver dessa 98 kontakter fanns ytterligare cirka 30-40 kontakter där kontakten av olika skäl avvisades tidigt.

Upplevelsen vid MFV var att verksamheten nådde våldsutövare som i många fall var omotiverade till kontakt med socialtjänsten och där det fanns ett behov av en ”ventil”/”tolk” avseende omständigheterna för våldsutövaren. Våldsutövaren erbjöds stöd, information och vägledning utifrån aktuella behov. Dessa samtal och de flexibla, praktiska stödinsatserna var värdeskapande för att nå omotiverade våldsutövare och för att reducera stress för såväl våldsutövare som våldsutsatta och eventuella barn i akuta situationer. Exempel på sätt att minska stressen var att ge våldsutövaren tillgång till information om hur olika processer fungerar, vart man kan vända sig för olika typer av stöd och hur våldsutövarens olika beteenden kan uppfattas av olika instanser. För flera våldsutsatta var det lättare att fokusera på sin egen situation med vetskap om att våldsutövaren parallellt fick stöd för egen del.

Genom tillgång till jourlägenhet möjliggjorde verksamheten även att våldsutövare, i de fall det bedömdes lämpligt, kunde flytta till annat boende och den våldsutsatta och eventuella gemensamma barn kunde bo kvar i den tidigare gemensamma bostaden. Under perioden 21 maj 2021 – 18 december 2022 hade fem placeringar gjorts i jourlägenheten med genomsnittlig placeringstid om 115 dagar. Beläggningen i jourlägenheten var 90,4 procent. Av de fem placeringarna flyttade en våldsutövare tillbaka till den gemensamma bostaden. Övriga fyra våldsutövare flyttade vidare till annat boende.

Verksamheten möjliggjorde flexibilitet, tillgänglighet, tidig kontakt och tempo i insatser och i samverkan.

2.3.2 BoUs erfarenheter

Medarbetare vid BoU i Jönköpings kommun såg att verksamheten haft en lugnande effekt för hela familjen (våldsutövare, våldsutsatt och inblandade barn). Vid flera tillfällen agerade verksamheten som en länk mellan våldsutövaren och BoU.

Medarbetarna vid BoU såg även en framgångsfaktor i att medarbetaren i verksamheten var en man då upplevelserna var att kontakterna underlättades av detta. Vidare sågs den systematiska samverkan med tidig samordningskontakt som en viktig förutsättning för att möjliggöra uppsökande arbete och tidigt stöd till våldsutövare.

Att kunskap och erfarenhet fanns i verksamheten gällande socialtjänstens arbete med barn och unga sågs som en framgångsfaktor för att verksamheten för våldsutövare kunde bidra med att främja ett barnperspektiv.

2.3.3 ATVs erfarenheter

Medarbetare och områdeschef vid ATV såg att det flexibla, nära stödet som verksamheten för våldsutövare kunde erbjuda genom uppsökande och stödjande arbete var ett viktigt stöd för målgruppen. Detta stöd reducerade stressen i situationer med orosanmälningar och polisanmälningar – stress som annars kunde ha resulterat i ytterligare våld. Medarbetaren i verksamheten hade ett tydligt, men sympatiskt bemötande, vilket ansågs mycket viktigt.

Samarbetet mellan verksamheterna bidrog till smidiga övergångar för motiverade våldsutövare. Medarbetaren i verksamheten upplevdes i sitt arbete kunna förbereda våldsutövare som senare skulle ta emot stöd från ATV.

2.3.4 Identifierade övergripande förbättringsområden för fortsatt arbete i kommunen

Tre huvudsakliga förbättringsområden identifierades – 1) förtydligande av uppdrag, 2) tillgång till stöd i uppdraget och 3) fortsatt samverkan.

Förtydligande av uppdrag

Det framkom behov av att skapa rimliga förväntningar både internt och för samverkansaktörer gällande vad verksamheten skulle kunna åstadkomma för förändring/resultat i arbetet med våldsutövare. Det fanns behov av att formulera att verksamheten då framförallt var en uppsökande verksamhet med en bredd av stödinsatser för en bred målgrupp av våldsutövare, och att verksamheten i första hand erbjöd kortare stödkontakter genom råd- och service med vägledning och information i fokus. Om detta inte tydliggjordes sågs en risk att såväl samverkansaktörer som den våldsutsatta fick en övertro på vilka resultat insatserna via verksamheten skulle kunna leda till, vilket skulle kunna resultera i risk för kvarhållande i den våldsamma relationen.

Utöver detta framkom även behov av ett förtydligande gällande hur många kontakter och vilket innehåll som skulle kunna rymmas inom råd och service, samt vilka insatser som skulle vara biståndsbedömda. Merparten av stödet vid verksamheten gavs genom råd och service för att möjliggöra så många kontakter som möjligt (även med våldsutövare med bristande motivation där steget till utredning och biståndsbeslutade insatser kan vara långt borta), men ett förtydligande av uppdraget gällande detta sågs som nödvändigt då detta i praktiken innebar att den enskilde våldsutövaren kunde vara

anonym. Vidare innebar detta även att utredning inte genomfördes, vilket medförde en rad risker avseende exempelvis rättssäker handläggning.

Behov framkom även av att förtydliga såväl internt som för samverkansaktörer hur information om våldsutövare som fanns inom verksamheten kunde användas och delas. Frågor om sekretess, samtycke och informationsöverföring sågs som tvetydiga. Vilken information kunde delas internt inom MFV? Riskbedömningar som socialsekreterare som arbetar med våldsutsatta genomfört var viktig information för medarbetare som arbetar med våldsutövare. Vidare var det även viktigt att den som arbetar med våldsutsatta fick ta del av eventuell information som innebar ökad risk för våld som medarbetaren för våldsutövaren hade tillgång till. Sekretesskyddet är samtidigt starkt för de uppgifter som såväl våldsutsatt som våldsutövare lämnar. En annan fråga som rörde sekretess var vilken information som kunde lämnas från ett råd och service-ärende, då bland annat dokumentation om samtycke inte kunde säkerställas. Vidare gick det inte att uttala sig om bedömning av risk för fortsatt våld eller liknande utifrån ett råd och service-ärende, då någon utredning inte genomförts.

Tillgång till stöd i arbetet

Arbetsmiljömässiga utmaningar identifierades i och med att verksamheten endast hade en medarbetare. Tillgång till kollegialt stöd av någon som arbetar med samma målgrupp sågs som en viktig aspekt att ta hänsyn till vid utveckling av verksamheten utifrån arbetsmiljö. Fler medarbetare sågs även möjliggöra ökade förutsättningar att nå fler våldsutövare på så sätt att olika medarbetare matchar med olika individer som erbjuds stöd. Dåvarande medarbetare i verksamheten hade tillgång till stöd i form av extern handledning, stöd av förste socialsekreterare på MFV samt månatliga samverkansmöten med ATV.

Både för- och nackdelar identifierades med att verksamheten var organiserad inom MFV. En fördel var närheten till kontakt mellan verksamheterna och den motverkan till polarisering av perspektiv detta innebar. Genom organiseringen inom MFV nåddes även en bredare grupp jämfört med om verksamheten skulle vara belägen inom exempelvis BoU, då det inte alltid var barn inblandade. En nackdel med samlokaliseringen var att lokaler vid MFV inte kunde användas för möten med våldsutövare utifrån risken att våldsutsatta inte skulle känna sig säkra. Detta innebar att medarbetare i verksamheten för våldsutövare ibland upplevde att den fick lägga onödigt mycket tid på praktiska/administrativa frågor för att lösa lokaler att träffas i.

I utvärderingen framkom även vikten av att verksamheten fortsatt arbetade lättillgängligt och flexibelt, genom exempelvis hembesök. Verksamheten sågs således behöva tillhöra en organisation som var rustad för detta för att arbetsgivaren skulle

kunna säkerställa arbetsmiljön för verksamhetens medarbetare.

Fortsatt samverkan

Eftersom verksamheten i första hand nådde våldsutövare genom uppsökande arbete var verksamheten beroende av samverkan för att upptäcka våldsutövare. Den dåvarande välfungerande samverkan med MFV, BoU samt ATV beskrevs som viktig att ta vara på och utveckla. Sett till samverkan med MFV framkom, som ovannämnt, behov av förtydligande av uppdrag samt hur sekretess, samtycken och informationsöverföring ska hanteras mellan verksamheterna. Avseende samverkan med ATV framkom behov av att arbeta ännu närmre med exempelvis överlämningar mellan verksamheterna.

Medarbetare i verksamheten hade informerat om verksamheten inom delar av socialförvaltningens verksamheter, men det fanns fortfarande ett flertal enheter som var i behov av information. Vidare ansågs samverkan med polis, frivård och häkte kunna utvecklas på en mer organisatorisk nivå snarare än individbaserad.

3 Syfte och frågeställningar

De två huvudsakliga uppdragen för förstudien var att 1) kartlägga hur socialtjänsternas stöd och insatser till våldsutövare ser ut, samt 2) undersöka socialtjänsternas roll i arbetet med våldsutövare i relation till Region Jönköpings läns verksamhet ATV.

I sin helhet syftade förstudien till att bidra med underlag till länets kommuner för att möjliggöra att de möter de stärkta kraven på stöd till våldsutövare klokt och resurseffektivt såväl lokalt i den egna kommunen, i kommunövergripande samverkan som i samverkan med Region Jönköpings län. Förstudien syftade även till att undersöka och förtydliga var socialtjänsterna förväntades göra i relation till ATV i arbetet med våldsutövare.

För att svara till förstudiens syfte formulerades följande frågeställningar:

- På vilka sätt har socialtjänsterna organiserat arbetet med våldsutövare?
- Vilka insatser erbjuder socialtjänsterna våldsutövare?
- Vilka utmaningar står socialtjänsterna inför i arbetet med våldsutövare?
- Hur ser socialtjänsterna på eventuella kommungemensamma resurser i arbetet med våldsutövare?
- Vilka insatser erbjuder ATV till våldsutövare?
- Hur ser socialtjänsterna respektive ATV på ansvarsfördelningen verksamheterna emellan i arbetet med våldsutövare?

4 Metodbeskrivning

För att besvara förstudiens frågeställningar genomfördes intervjustudier med representanter från den regionala samtalsmottagningen ATV respektive representanter från enheter där arbete med våldsutövare ingick vid socialtjänsterna i Jönköpings län. I följande avsnitt beskrivs först de urval och begränsningar som gjordes, följt av rekrytering av deltagare och den datainsamling som genomfördes vid de olika aktiviteterna. Slutligen beskrivs hur databearbetning och analys genomfördes.

4.1 Urval och begränsningar

Förstudien omfattade socialtjänstens arbete med våldsutövare som är 18 år eller äldre. Unga våldsutövare under 18 år inbegreps därmed inte. Vidare var fokus för förstudien insatser som riktades till våldsutövare för stöd med deras våldsproblematik och därmed exempelvis inte insatser för våldsutövare som föräldrar eller insatser för våldsutövare med missbruksproblematik.

Avseende frågan om hur långt socialtjänstens ansvar sträcker sig behöver man ställa sig frågan om ”i förhållande till vem/vad?”, då svaren kan variera. Fokus för denna studie är socialtjänstens ansvar i förhållande till ATV. Förstudien fokuserade på länets tretton socialtjänsters arbete med våldsutövare. Förstudien tog även in information om ATVs arbete med våldsutövare för att undersöka socialtjänsternas avgränsning i arbetet med våldsutövare, men eftersom förstudien fokuserar på socialtjänsternas arbete har ingen ytterligare fördjupning gjorts gällande hälso- och sjukvårdens ansvar eller arbete med våldsutövare överlag. Eventuella andra verksamhetsinitiativ i länet som hade målgrupp våldsutövare rymdes inte inom ramen för förstudien, oavsett regi.

4.2 Deltagare och rekrytering

Vid intervjuerna med representanter från socialtjänsten deltog intervjupersoner från två separata socialtjänster samtidigt vid varje enskilt intervjutillfälle, då det tidigt fanns önskemål om att kombinera datainsamlingen med erfarenhetsutbyte. Datainsamlingen för socialtjänsterna landade därför i totalt sju intervjuer, där representanter från socialtjänsten i Jönköping intervjuades enskilt. Den parvisa indelningen av kommunerna (bilaga 2) tog utgångspunkt i genomförd indelning för tidigare projekt.

Inbjudan till intervju skickades ut via e-post till berörd enhetschef/verksamhetschef med ansvarsområde för våld i nära relation vid respektive socialtjänst samt ATV, som ansvarade för att välja ut representanter för intervjun. Vid samtliga intervjuer med representanter från socialtjänst deltog enhetschefer för enheter där arbetet med våldsutövare ingick, ofta i sällskap av en eller flera socialsekreterare, samt behandlare och/eller verksamhetsutvecklare. Vid intervjun med ATV deltog två behandlare. Inför

intervjuerna med socialtjänsterna skickades information om förstudien ut via e-post till intervjupersonerna. Där beskrevs även vilka områden intervjun skulle beröra, för att möjliggöra att personer med rätt kompetens valdes ut för att delta i intervjun och därmed kunna besvara frågorna, alternativt ta reda på information på förhand.

4.3 Datainsamling

För att uppfylla förstudiens syfte samlades data in genom intervjustudier, som i enstaka fall kompletterades via e-post i efterhand. Nedan presenteras datainsamlingens olika delar ytterligare tillsammans med en kort beskrivning av databearbetningsförfarandet i varje enskild del.

4.3.1 Kartläggning av socialtjänsternas organisering av arbetet, utredning och insatser samt avgränsning till ATV

För att undersöka socialtjänsternas arbete med våldsutövare genomfördes strukturerade intervjuer med representanter från socialtjänsterna. Den första delen av intervjun fokuserade på organiseringen av verksamheten, medan den andra delen tog sikte på utredning och de insatser som socialtjänsten erbjöd.

En intervjuguide baserad på öppna frågor om socialtjänsternas arbete (bilaga 1) utformades med grund i nationella frågor gällande arbetet med våldsutövare (Sveriges Kommuner och Regioner, 2017) avsedda att synliggöra på vilka sätt det lokala arbetet sker. Kompletterande frågor ställdes om de svårigheter som identifierades vid utvärderingen av Jönköpings kommuns heltidstjänst med fokus på motiverande och uppsökande arbete med våldsutövare i syfte att undersöka dessa frågor närmare.

Av praktiska skäl genomfördes majoriteten av intervjuerna digitalt. Intervjuerna genomfördes under perioden juni-september 2023. Intervjuerna varade från 45 minuter till 4 timmar. Intervjuerna spelades in.

Deltagarna gavs möjlighet till kompletterande svar via e-post. Det resultat som sammanställdes till följd av intervjuerna kommunicerades med deltagarna med möjlighet till justering.

4.3.2 Kartläggning av ATVs organisering, insatser och avgränsning till socialtjänst

En strukturerad intervju genomfördes med representanter från ATV för att dels få en översikt över verksamhetens arbete med våldsutövare, men också för att undersöka deras tankar kring hur de står i relation till socialtjänstens arbete avseende målgruppen våldsutövare. Intervjun bestod av två delar, varav den första behandlade den egna

verksamheten och den andra fokuserade på förhållandet till socialtjänsternas verksamhet. Avseende intervjuguide bearbetades och anpassades det frågeformulär som använts i intervju med socialtjänsterna för att få en likvärdighet i frågorna, men med relevans för de olika verksamhetsområdena.

En fysisk intervju genomfördes den 19 december 2023 med två behandlare som arbetade med fokus på målgruppen våldsutövare. Till skillnad från intervjuerna med socialtjänsterna deltog inte verksamhetschef. Intervjun pågick under två timmar och spelades in.

Deltagarna gavs möjlighet till kompletterande svar via e-post. Det resultat som sammanställdes till följd av intervjun kommunicerades med deltagarna med möjlighet till justering. Utöver den information som gavs av deltagarna vid intervjutillfället erhöles även dokument med beskrivning av målgrupp för verksamheten och grundpelare för att bedriva ATV-verksamhet.

Intervjun med ATV planerades avsiktligt in under ett senare skede av förstudiens process. Anledningen till detta var att förhindra att bearbetningen av datan från tidigare intervjuer med socialtjänst blev färgad av idéer från ATV och vice versa.

4.4 Databearbetning

När respektive intervju var genomförd renskrevs intervjuanteckningar med hjälp av de inspelade ljudfilerna. Därefter gjordes innehållsanalyser i den mån det var möjligt avseende den kvalitativa datan för att få en likvärdighet i svaren. Samtliga svar sammanställdes och sorterades utifrån innehåll i relation till frågeställning.

4.5 Konfidentialitet

Vid starten av varje enskild intervju informerades deltagarna om:

- 1) förstudiens bakgrund och syfte,
- 2) metodiska angelägenheter, såsom att det är viktigt att lyfta såväl delar i den egna verksamheten som fungerar bra respektive mindre bra, att intervjuaren tar sig friheten att styra tillbaka diskussioner till de aktuella frågorna, att intervjuaren förhåller sig neutral till svaren de anger och att följdfrågor kan uppkomma, samt
- 3) socialchefernas yttrande om de just nu begränsade möjligheterna att tillsätta ytterligare medel utifrån förstudiens resultat.

Samtliga deltagare i förstudien, såväl individer som verksamheter, behandlas konfidentiellt. Individdata redovisas på kommun-/verksamhetsnivå och ljudfiler från inspelade intervjuer användes i syfte att renskriva anteckningar och raderades därefter. Samtycke inhämtades för ljudupptagningar. Deltagandet i intervju var frivilligt.

5 Resultat

Förstudiens resultat presenteras här i två delar – 5.1) socialtjänsternas arbete med våldsutövare och gränsdragning till ATV, samt 5.2) ATV och dess förhållande till socialtjänst. Resultatet redovisas i löptext och tabeller. Vidare redovisas resultatet genom uppdelning utifrån de frågor som ställdes vid intervjutillfällena. I vissa fall har flera frågor slagits ihop. Frågeavsnitten har numrerats för att möjliggöra enklare hantering av hänvisning.

5.1 Socialtjänsternas arbete med våldsutövare och gränsdragning till ATV

I detta avsnitt presenteras en sammanställning av hur socialtjänsterna i länet arbetar med våldsutövare. Presentationen av resultatet är indelat i fyra delar – 1) organisering av arbetet, 2) utredning och insatser för våldsutövare, 3) övergripande reflektioner och 4) avgränsning till ATV.

Beroende på frågans natur och omfattning presenteras resultatet ibland på gruppnivå för länet i sin helhet och ibland genom beskrivningar från varje enskild socialtjänst om hur arbetet ser ut just där.

5.1.1 Organisering av arbetet

I detta avsnitt presenteras resultatet för frågor som rörde socialtjänsternas organisering av arbetet med våldsutövare.

1. Hur vanligt var arbetet med våldsutövare? Vilka våldsutövare sökte stöd?

Att arbeta med våldsutövare som enskilda ärenden var fortfarande ovanligt för socialtjänsterna och kunde således kategoriseras som "sällanärenden". I snitt hade socialtjänsterna i länet mellan 1-8 ärenden per år (medelvärde 2,3), inkluderat såväl ärenden med utredning och biståndsbeslut som råd och service-ärenden. I denna fråga saknades dock svar från Eksjö (som ännu inte hade uppbyggd verksamhet för utövare), Jönköping (som hade sin verksamhet på paus) och Tranås (svar saknas). Flertalet av de svarande socialtjänsterna hade hittills enbart haft ärenden som hanterats på råd och service.

Den vanligaste gruppen av våldsutövare som sökte stöd vid socialtjänsterna var män med minderåriga barn. Förklaringen till att våldsutövarna ofta var föräldrar sågs i att våldsutövarna generellt upptäcktes via BoU. För många socialtjänster var det svårt att se mönster i vilka typer av våld våldsutövarna som sökt stöd hos dem hade utövat, men i

de fall intervjupersonerna nämnde någon typ av vanligare våldsform handlade det om fysiskt, psykiskt och ekonomiskt våld. Erfarenheten var att våldsutövare som sökte stöd främst utövade lindrigare våld, medan våldsutövare som utövade grövre våld sällan sökte stöd vid socialtjänsterna för sitt beteende.

2. Vilka arbetade med våldsutövare? Hur såg budgetering och eventuell tjänstegrad ut?

Arbetet med våldsutövare organiserades vid majoriteten av socialtjänsterna vid enheter för vuxen, där arbetet med VINR överlag inkluderades. Särskilda enheter för arbetet med VINR fanns vid ett par av socialtjänsterna och vid andra socialtjänster organiserades arbetet inom gemensamma mottagningsenheter med olika sammansättningar.

Sett till finansiering av tjänster för arbete med våldsutövare var socialtjänsten i Jönköping den enda som avsatt pengar för en heltidstjänst i ordinarie budget. Vidare var det endast Gislaved och Jönköping som hade avsatt specifika delar av tjänst för arbete med målgruppen (30 procent för behandlare i Gislaved respektive 100 procent för socialsekreterare/behandlare i Jönköping). Vid de övriga socialtjänsterna fanns inga specifika tjänstegrader för arbetet med våldsutövare, utan detta ingick som en del bland andra målgrupper i tjänsterna utan någon bestämd tjänstandel.

I tabellen nedan redovisas var ansvar för arbetet med våldsutövare låg vid respektive socialtjänst och omfattning av dessa tjänster.

Tabell 1. Redovisning av placering och omfattning av tjänster som arbetade med våldsutövare.

Aneby	Två socialsekreterare på vuxenenheten jobbar med VINR och missbruk. Där inkluderas även våldsutövare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Eksjö	Omorganisering sker hösten 2023 – gemensam mottagningsgrupp för BoU, VINR och missbruk skapas. Där inkluderas även våldsutövare. Har även en person anställd på familjebehandlingen med kompetens om samtal med våldsutövare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Gislaved	Två socialsekreterare jobbar med VINR och missbruk. Där inkluderas även våldsutövare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad. Har även en behandlare vars tjänst är budgeterad för samtal med våldsutövare på 30 procent.
Gnosjö	Inga avsatta tjänster för arbetet VINR – alla ska kunna lite om det på varje enhet där det ingår i ordinarie tjänst. Två socialsekreterare har mer fokus på våldsutövare (en lokaliserad på vuxenenhet och en på enhet för ekonomiskt bistånd). Ej fastställd tjänstegrad.
Habo	Tre socialsekreterare på enhet för ekonomiskt bistånd samt en socialsekreterare på vuxenenhet jobbar även med våldsutövare. Ingår i

	ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad. Har en öppenvårdsbehandlare som jobbar med missbruk och VINR, där även våldsutövare inkluderas. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Jönköping	Har öronmärkta pengar i ordinarie budget för en heltidstjänst som jobbar med våldsutövare. Anställer hösten 2023 och kommer att sprida denna tjänst på fler personer. Behandlare vid MFVs öppenvård kommer att få i uppdrag att arbeta med såväl våldsutövare, sexköpare och våldsutsatta. Fortfarande oklart var myndighetsutövningen för våldsutövare kommer lokaliseras, men någonstans inom MFV där det idag finns avdelningar för mottagning, utredning och behandling för våldsutsatta.
Mullsjö	En socialsekreterare som jobbar med såväl myndighetsutövning som öppenvård och våldsutövare ingår i tjänsten. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Nässjö	Har 4,5 tjänster för arbetet med VINR överlag och där ingår brottsoffer, våldsutsatta, våldsutövare samt gängavhoppare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Sävsjö	Arbetet med våldsutövare ligger på socialsekreterarna på vuxenenheten, där det främst är de som i nuläget arbetar med missbruk och socialpsykiatri som ska handlägga våldsutövare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Tranås	Har fem tjänster (varav en gruppleddare) som jobbar med VINR och där inkluderas även våldsutövare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Vaggeryd	Arbetet med våldsutövare ligger på socialsekreterare i mottagningen. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Vetlanda	En socialsekreterare i mottagningen (som tidigare arbetat vid vuxenenheten) ska ha fokus på våldsutövare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.
Värnamo	En socialsekreterare har mer fokus på våldsutövare. Ingår i ordinarie tjänst, ej fastställd tjänstegrad.

3. Vilken utbildningsbakgrund hade den/de som arbetade med våldsutövare (socialsekreterare och behandlare)?

Socialsekreterarna var utbildade socionomer vid samtliga socialtjänster förutom två, där en socialtjänst även hade anställda beteendevetare utöver socionomer och den andra hade en anställd socialpsykolog. Bland behandlarna varierade utbildningsbakgrunden (se tabell 2).

Sett till påbyggnadsutbildningar hade drygt hälften av socialtjänsterna en eller flera anställda som gått ATVs fördjupningsutbildning (tidigare kallad "basutbildning") gällande arbete med våldsutövare. Detta var en utbildning på totalt fyra dagar som arrangerades av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Övriga socialtjänster hade anställda som gått generella utbildningar rörande VINR, men inte specifikt gällande arbete med våldsutövare. En

socialtjänst hade en anställd som till hösten skulle påbörja en högskoleutbildning gällande arbetet med våldsutövare.

I samband med att fråga om utbildningar ställdes lyfte många socialtjänster erfarenheten av brist på utbildningar inriktade på arbete med våldsutövare.

Tabell 2. Redovisning av medarbetarnas utbildningsbakgrund i förhållande till arbete med våldsutövare

Aneby	Socialsekreterare är socionomer. Behandlare har olika utbildningsbakgrund. Någon från öppenvården har utbildats i ATVs fördjupningsutbildning gällande våldsutövare.
Eksjö	Såväl socialsekreterare som behandlare är socionomer. Behandlare har gått ATVs fördjupningsutbildning gällande våldsutövare.
Gislaved	Socialsekreterare är beteendevetare eller socionomer. Behandlare är socialpedagog. Socialsekreterarna vid vuxenenheten har generell utbildning gällande VINR.
Gnosjö	Socialsekreterare är socionomer, socialpedagoger eller kriminologer med generell utbildning gällande VINR. Behandlare har någon form av behandlarutbildning.
Habo	Såväl socialsekreterare som behandlare är socionomer. Ett par socialsekreterare och behandlare har gått ATVs fördjupningsutbildning gällande våldsutövare.
Jönköping	Socialsekreterare är socionomer. Behandlare är antingen socionomer eller har relevant högskoleexamen. Ett par socialsekreterare är utbildade i SARA och FREDA (som är de bedömningsmetoder som kommer att användas i arbetet med våldsutövare). Kartlägger för tillfället behovet av utbildning inför omorganisering.
Mullsjö	Personen som är såväl socialsekreterare som behandlare är i grunden socialpsykolog och har mångårig erfarenhet av att arbeta med våldsamma män. Har under åren gått olika utbildningar gällande våld och våldsutövare.
Nässjö	Socialsekreterare är socionomer. Ambitionen är att alla ska ha gått ATVs fördjupningsutbildning gällande våldsutövare, men det ser lite olika ut nu på grund av personalskifte som skett.
Sävsjö	Socialsekreterare är socionomer. Behandlare har någon form av behandlarutbildning och har gått ATVs fördjupningsutbildning gällande våldsutövare.
Tranås	Socialsekreterare är socionomer. Behandlare har olika utbildningsbakgrund. Ett par av dem har troligtvis någon påbyggnadsutbildning gällande våldsutövare.
Vaggeryd	Socialsekreterare är socionom och har generell utbildning gällande VINR.
Vetlanda	Socialsekreterare är socionomer. En av dessa ska under hösten 2023 påbörja en högskoleutbildning vid Marie Cederschiölds högskola avseende arbete med våldsutövare. Behandlare har gått ATVs fördjupningsutbildning

	gällande våldsutövare. De som arbetar vid Relationskonsulterna är socionomer och familjeterapeuter med mångårig erfarenhet av att arbeta med såväl våldsutövare som våldsutsatta.
Värnamo	Socialekreterare är socionom och har generell utbildning gällande VINR.

4. Var i socialtjänsten...

4a) ... upptäcktes våldsutövarna generellt?

Våldsutövarna upptäcktes främst vid BoU (ofta till följd av orosanmälningar) vid samtliga socialtjänster förutom två. I övrigt upptäcktes våldsutövarna vid enheterna/verksamhetsområdena för missbruk, ekonomiskt bistånd, äldreomsorg och funktionshinderomsorg. Se tabell 3 för presentation av fördelning gällande upptäckt av våldsutövare vid varje socialtjänst.

I Gislaved hade en samverkansgrupp fått i uppdrag att ta fram förslag på hur våldsutövare kan nås vid respektive avdelning.

Tabell 3. Redovisning av var våldsutövare generellt upptäcks

Aneby	Främst inom BoU. Delvis även inom äldreomsorg och genom de våldsutsatta.
Eksjö	Främst inom BoU. Delvis även inom missbruk.
Gislaved	Främst inom BoU. Delvis även inom missbruk.
Gnosjö	Främst inom BoU och ekonomiskt bistånd.
Habo	Främst inom BoU och ekonomiskt bistånd.
Jönköping	Främst inom BoU och missbruk. Delvis även inom funktionshinderomsorg, ekonomiskt bistånd och familjerätt.
Mullsjö	Främst inom BoU och ekonomiskt bistånd. Delvis även inom funktionshinder, äldreomsorg och missbruk.
Nässjö	Främst inom BoU. Delvis även inom äldreomsorg, region och genom de våldsutsatta.
Sävsjö	Främst inom BoU och genom de våldsutsatta. Delvis även inom missbruk.
Tranås	Främst inom BoU och äldreomsorg. Delvis även inom funktionshinderomsorg.
Vaggeryd	Främst inom IFO-mottagning.
Vetlanda	Främst inom IFO-mottagning och ekonomiskt bistånd.
Värnamo	Främst inom BoU.

4b) ... genomfördes utredning och fattades beslut om insats för våldsutövare?

Utredning och biståndsbedömning genomfördes av den/de socialekreterare som nämndes av respektive socialtjänst i fråga 2, främst lokaliserade vid enheter för

VINR/vuxen. I Eksjö utreddes våldsutövare med barn vid BoU respektive våldsutövare utan barn vid mottagningsenhet.

4c) ... utfördes insats för våldsutövare?

Insatserna utfördes inom den egna socialtjänsten vid majoriteten av socialtjänsterna (tolv av tretton). En socialtjänst hade tecknat avtal med extern verksamhet för stöd i detta genomförande.

Ansvaret att utföra insatserna lades vid tre socialtjänster på socialsekreterarna vid respektive ansvarig enhet som även utrett våldsutövaren. Vid fem socialtjänster lades utföransvaret på någon form av öppenvård. Slutligen delades ansvaret för utförandet mellan socialsekreterare och öppenvård vid fyra socialtjänster, beroende på exempelvis typ av insats och arbetsbelastning vid tillfället. Se tabell nedan.

Tabell 4. Redovisning av var insatser för våldsutövare genomförs

Aneby	Det beror på vilken insats det rör. Samtalsstöd utförs vid socialtjänstens gemensamma öppenvård (BoU/vuxen), medan stöd av socialsekreterare utförs vid vuxenenheten.
Eksjö	Insatser utförs vid socialtjänstens familjebehandling hos behandlare med fokus på våldsutövare.
Gislaved	Insatser utförs vid socialtjänstens öppenvård för vuxenenheten hos behandlare med fokus på våldsutövare.
Gnosjö	Insatser utförs hos socialsekreterare med fokus på våldsutövare inom ekonomiskt bistånd respektive vuxenenheten, samt vid socialtjänstens öppenvård.
Habo	Insatser utförs främst vid socialtjänstens öppenvård (riktad mot missbruk), men kan ibland även utföras socialsekreterare vid enhet för vuxen.
Jönköping	Insatser utförs vid MFVs öppenvård.
Mullsjö	Insatser utförs hos socialsekreterare vid enhet vuxen VINR, som även har del av sin tjänst som utförare.
Nässjö	Insatser utförs vid enhet för VINR.
Sävsjö	Insatser utförs främst av öppenvård riktad mot missbruk.
Tranås	Insatser utförs vid respektive öppenvård – familjeverksamheten hanterar våldsutövare med och utan barn, medan öppenvården riktad mot missbruk hanterar våldsutövare med missbruksproblematik.
Vaggeryd	Insatser utförs vid enhet vuxen VINR.
Vetlanda	Insatser utförs externt genom avtal med Relationskonsulterna.
Värnamo	Insatser utförs vid enhet vuxen VINR.

5. Var det någon skillnad på hur ärenden med våldsutövare hanterades (upptäckt, beslut, insats) beroende på om denne hade barn eller inte? På vilket sätt var det skillnad?

Som nämnt vid fråga 4b skiljde det sig vid socialtjänsten i Eksjö åt på så sätt att våldsutövare utan barn utreddes hos socialsekreterare vid mottagningsenhet, medan våldsutövare med barn utreddes hos socialsekreterare vid BoU. Insatsen för våldsutövaren utfördes dock av samma utförare (familjebehandling) oavsett om våldsutövaren hade barn eller inte och därmed oavsett var utredning genomförts.

Vid vissa socialtjänster kunde det vara skillnad i var insatserna genomfördes för våldsutövare med respektive utan barn beroende på vad insatsen syftade till (Jönköping, Sävsjö, Vaggeryd, Vetlanda och Värnamo). I det fall en våldsutövare med barn sökte *stöd för egen del* gick utredning och utförande av insats genom enhet vuxen VINR. I det fall en våldsutövare med barn i stället sökte *stöd i sitt föräldraskap* kategoriserades detta i stället som föräldrastödjande insatser och gick genom BoU.

Vid övriga socialtjänster var det inte någon skillnad på hanteringen av ärendena oavsett om våldsutövaren hade barn eller inte, bortsett från att familjer med barn kunde behöva andra resurser jämfört med om de inte haft barn, att våldsutövarna kunde vara lättare att motivera om de hade barn samt att våldsutövarna var lättare att upptäcka om de hade barn (genom BoU).

6. Hade socialtjänsterna utformat skriftliga rutiner och/eller processkarta för arbetet med våldsutövare?

Majoriteten av länets socialtjänster (nio av tretton) hade skriftliga rutiner för hur de skulle arbeta med området våld i nära relationer, men inte specifikt för arbetet med våldsutövare. Skriftliga rutiner för arbetet med våldsutövare fanns vid två socialtjänster (Gislaved och Värnamo) och processkarta för arbetet med våldsutövare fanns vid en socialtjänst (Nässjö). En socialtjänst saknade skriftliga rutiner för arbetet med VINR överlag (Aneby).

7. Hur såg samverkan med andra verksamheter inom socialtjänsten ut i arbetet med våldsutövare? Var samverkan systematiserad?

I knappt hälften av länets socialtjänster (fem av tretton) fanns ingen systematiserad intern samverkan i arbetet med våldsutövare, men vid flera socialtjänster fanns samverkan i enskilda ärenden där behov uppstod. Samtliga samverkade med BoU i någon mån (antingen systematiskt eller inte), då våldsutövarna många gånger upptäcktes där. Andra icke-systematiserade interna samverkansparter var

verksamhetsområden/enheter för äldreomsorg, funktionshinderomsorg, ekonomiskt bistånd, missbruk och öppenvård.

Olika former av systematiserad samverkan som på ett eller annat sätt berörde våldsutövare fanns vid sju socialtjänster. Dessa presenteras i tabellen nedan.

Tabell 5. Redovisning av systematiserad samverkan inom socialtjänsten

Eksjö	Har systematiska nätverksträffar med en arbetsgrupp där två personer från myndighetsutövning och två personer från öppenvård träffas.
Gislaved	Har en grupp med socialsekreterare från VINR, BoU och ekonomiskt bistånd som kallas "48 timmars-gruppen". Denna grupp samlas kring familjer där behov av samverkan finns. Planerar till hösten 2023 att starta upp ett våldsteam där utförare av insatser för våldutsatta, utövare och BoU samt socialsekreterare för respektive målgrupp ska ingå.
Gnosjö	Har ett våldsteam där socialsekreterare från varje enhet och utförare inom öppenvården ingår.
Jönköping	Hade tidigare systematiserad samverkan med BoU kallad TSK (tidig samordningskontakt) där socialsekreterare för våldsutövare regelbundet träffade mottagningen för BoU för att samverka kring ärenden där det fanns misstanke om våld. Denna form av samverkan kommer att fortsätta efter omorganiseringen.
Sävsjö	Samarbetsrutin finns mellan enhet för vuxen, ekonomiskt bistånd och BoU.
Vaggeryd	Har rutin på att om våld upptäcks inom BoU ska ärendet initieras vid mottagningen på nytt inom vuxenenheten.
Vetlanda	Har en grupp med personer från varje enhet på socialtjänsten samt vård och omsorg kallad "operativa gruppen" som anonymt bollar ärenden med varandra.
Värnamo	Har systematiserad samverkan med BoU med gemensamma besök (BoU tillsammans med socialsekreterare med särskilt fokus på våldsutövare) när ärenden kommer in där misstanke om våld finns. Har även påbörjat ett samarbete med omsorgsförvaltningen gällande våldutsatta som kan komma att spinna vidare till att även omfatta utövare.

8. Hur såg samverkan med verksamheter utanför socialtjänsten ut i arbetet med våldsutövare? Var samverkan systematiserad?

Vid sju av länets socialtjänster fanns ingen systematiserad samverkan med verksamheter utanför socialtjänsten. Samverkan i enskilda fall utefter behov fanns dock med olika aktörer såsom exempelvis ATV, häkte, frivården och polisen. Övriga socialtjänster hade olika typer av samverkan som berörde arbetet med våldsutövare i högre eller lägre grad och som de ansåg var systematisk (se tabell 6).

Tabell 6. Redovisning av systematiserad samverkan med verksamheter utanför socialtjänsten

Aneby	Har systematiserad samverkan i form av SSPF-möten (samverkansmöten mellan socialtjänst, skola, polis och fritid) var 6-8 vecka där enskilda ärenden avseende ungdomar där man känner oro bollas. Mötena är inte riktade specifikt för våldsutövare, men de kan tas upp där.
Eksjö	Har extern samverkan två gånger per år tillsammans med polis, ATV, regionen, elevhälsa, psykiatri med flera. Där tas såväl frågan om arbete med våldsutövare som våldsutsatta upp.
Nässjö	Har kontinuerliga möten med närpolis som stöttar i arbetet med såväl våldsutövare som gängavhoppare.
Sävsjö	Har kontinuerliga möten med polis där bland annat våldsutövare kan tas upp. Har tidigare även haft en samverkansgrupp där chefer inom socialtjänsten, skola samt socialsekreterare med ansvar för barn, våldsutsatt och våldsutövare ingått (två gånger per termin). Denna grupp har varit vilande sedan pandemin och ska nu ses över för att inkludera behandlare för våldsutövare, samt eventuella ytterligare revideringar.
Tranås	Har systematiserad samverkan i form av SSPF-möten (samverkansmöten mellan socialtjänst, skola, polis och fritid) var 6-8 vecka där enskilda ärenden avseende ungdomar där man känner oro bollas. Mötena är inte riktade specifikt för våldsutövare, men de kan tas upp där.
Vetlanda	Har tecknat avtal med Relationskonsulterna i syfte att de ska bli utförare av insats om/när det blir aktuellt att en våldsutövare beviljas insats. Tanken är inte att dessa ska användas i stället för ATV, utan snarare att de genomför insatser där ansvaret annars hade legat på socialtjänsten.

9. På vilket sätt uppdaterades/upprätthölls kunskapen gällande arbete med våldsutövare?

Omvärldsbevakning och information genom handläggare- och chefsnätverk (arrangerade av Kommunal utveckling och Länsstyrelsen) lyftes som viktiga punkter vid flera av socialtjänsterna (åtta av tretton). Andra sätt som lyftes var kollegial handledning och studiebesök.

Vid ett par socialtjänster (Gislaved, Gnosjö, Jönköping, Vaggeryd och Vetlanda) hade arbete skett med att på olika sätt sprida kunskap om VINR generellt inom den egna kommunen, såsom t.ex. utbildning av vård- och omsorgspersonal, medarbetare vid BoU med mera.

10. Erbjuds handledning till de personer som arbetade med våldsutövare? Var den generell eller nischad mot arbete med denna målgrupp?

Handledning för den/de som arbetade med våldsutövare erbjöds vid samtliga socialtjänster. Handledningen var generell (antingen för flera verksamhetsområden eller VINR i allmänhet) vid tolv av socialtjänsterna, och vid en socialtjänst (Jönköping) erbjöds den/de som arbetade med våldsutövare egen, nischad handledning.

11. Övrigt gällande organiseringen av arbetet med våldsutövare

I tabellen nedan presenteras övrig information som socialtjänsterna antingen nämnt under en fråga om övrigt gällande organisering, eller sådant de nämnt tidigare som inte platsade under de tidigare frågeområdena.

Utöver det som redovisas i tabell 7 nämndes även arbetet med våldsutövare i en hederskontext vid flera av intervjuerna. I den mån denna målgrupp nämndes handlade det om en rådande osäkerhet gällande huruvida detta var en målgrupp man skulle arbeta med eller inte utifrån att det fanns så pass lite evidens för vad som var verksamt.

Tabell 7. Redovisning av övrig information som rör organisering av arbetet med våldsutövare

Aneby	-
Eksjö	Har i dagsläget en obligatorisk utbildning om våldsutsatta för alla som arbetar inom förvaltningen, vilket eventuellt kan spinna vidare till att även omfatta våldsutövare.
Gislaved	Den kommunövergripande samverkan mellan GGVV-kommunerna, "Medverkan", lades ned sommaren 2023. Under senaste perioden var verksamheten bristfällig, varför det nu ses som positivt att den är nedlagd då det innebär större möjligheter att bygga upp den egna, kommunala organisationen.
Gnosjö	Den kommunövergripande samverkan mellan GGVV-kommunerna, "Medverkan", lades ned sommaren 2023. Under senaste perioden var verksamheten bristfällig, varför det nu ses som positivt att den är nedlagd då det innebär större möjligheter att bygga upp den egna, kommunala organisationen. Har en biståndshandläggare inom enheten för äldreomsorg som är anställd på 15 % som VINR-samordnare.
Habo	Har sedan sommaren 2023 en person som arbetar som VINR-samordnare på halvtid. Tjänsten är förvaltningsövergripande och samordnar arbetet med VINR gällande exempelvis kompetensutveckling och rutiner.
Jönköping	Inom MFV finns en egen mottagning där alla kontakter går igenom i dagsläget. Råder fortfarande en osäkerhet över hur flödet med mottagning och utredning kommer att se ut för våldsutövare.

Mullsjö	Har en VINR-samordnare som arbetar övergripande och samordnar arbetet med VINR gällande exempelvis kompetensutveckling och rutiner.
Nässjö	Har inget systematiskt arbete gällande att ställa frågan om våldsutövande då risker med detta identifierats. Det anses viktigt att ha kunskap om hur svaren hanteras, för att inte öka risken för den utsatta.
Sävsjö	-
Tranås	-
Vaggeryd	Den kommunövergripande samverkan mellan GGVV-kommunerna, "Medverkan", lades ned sommaren 2023. Erfar inte att det påverkar arbetet vid socialtjänsten, då de arbetat mer i likhet med ATV och endast haft ett fåtal kontakter per år.
Vetlanda	Överlag är det just nu mycket som rör sig gällande arbetet med våldsutövare. Tror att det kan vara en fråga att återkomma till/följa upp om ett par år när arbetet satt sig.
Värnamo	Den kommunövergripande samverkan mellan GGVV-kommunerna, "Medverkan", lades ned sommaren 2023. Erfar inte att det påverkar arbetet vid socialtjänsten, då de arbetat mer i likhet med ATV och endast haft ett fåtal kontakter per år.

5.1.2 Utredning och insatser för våldsutövare

I detta avsnitt presenteras resultatet för frågor som rörde socialtjänsternas utredning av och insatser för våldsutövare.

1. På vilket sätt särskildes råd och service (RoS) från biståndsbeslutade insatser i arbetet med våldsutövare?

Generellt särskilde socialtjänsterna i länet användningen av råd och service (nedan förkortat RoS) från biståndsbeslutade insatser på två olika sätt; antingen utifrån ett begränsat antal samtal eller utifrån syftet med kontakten. Gränsen för möjlighet till RoS sattes beroende på antal samtal vid åtta av länets socialtjänster, med ett tak om cirka 5 samtal. Vid fyra socialtjänster begränsades möjligheten till RoS i stället utifrån syftet med kontakten. Vid en av socialtjänsterna nyttjades en kombination av dessa avgränsningar; dels fanns en begränsning om max 3-5 samtal, men det berodde även på syftet med kontakten. Socialtjänsternas respektive svar och bredare beskrivning återfinns i tabell 8.

Tabell 8. Redovisning av hur socialtjänsterna särskiljer råd och service (RoS) från utredning/bistånd i arbetet med våldsutövare

Aneby	Syftet med kontakten avgör om det går som RoS eller biståndsbeslutade insatser. Vid insats går det arbeta mer uppstyrt efter mål, medan RoS främst används för rådgivning och för att motivera till att ta emot stöd.
Eksjö	Avgränsning för RoS om max cirka 5 samtal. Kan ibland tumma på detta, särskilt i de fall problemet ligger hos socialtjänsten att möjlighet inte finns att erbjuda biståndsbeslutade insatser i den utsträckning som önskas (som exempelvis vid omorganisering).
Gislaved	Avgränsning för RoS om max cirka 5 samtal. Vid längre kontakt eller ansökan krävs biståndsbeslutade insatser.
Gnosjö	Avgränsning för RoS om max cirka 5 samtal. Vid längre kontakt eller ansökan krävs biståndsbeslutade insatser.
Habo	Avgränsning för RoS om max cirka 5 samtal. Vid längre kontakt eller ansökan krävs biståndsbeslutade insatser.
Jönköping	Syftet med kontakten avgör om det går som RoS eller biståndsbeslutade insatser. RoS ska bestå av generell information där man inte går in i den stödsökandes egna personliga förutsättningar/berättelse – om man gör det handlar det om biståndsbeslutade insatser. På MFVs mottagning finns dock en något ökad möjlighet till RoS och det kommer troligtvis även finnas för våldsutövare till en början för att nå dem lättare.
Mullsjö	Avgränsning för RoS om max cirka 5 samtal. Vid längre kontakt eller ansökan krävs biståndsbeslutade insatser.
Nässjö	Avgränsning för RoS om max cirka 5 samtal, helst max 3 samtal. Vid längre kontakt eller ansökan krävs biståndsbeslutade insatser. Arbetar just nu med att inte vara för generösa med RoS.
Sävsjö	Avgränsning för RoS om max cirka 3-5 samtal, men det handlar även om syftet med kontakten. RoS används främst för att motivera till att ta emot stöd. Eftersträvar att ha så mycket som möjligt på biståndsbeslut.
Tranås	Har en generell riktlinje att RoS kan erbjudas en begränsad period och att det därefter ska krävas biståndsbeslutade insatser. RoS används främst för rådgivning och för att motivera till att ta emot stöd.
Vaggeryd	Syftet med kontakten avgör om det går som RoS eller biståndsbeslutade insatser. En utredning förutsätter en ansökan, önskan om stöd till beteendeförändring eller liknande. Handlar det i stället om rådgivning för samhälleliga tjänster eller stöd i stunden kategoriseras detta som RoS.
Vetlanda	Avgränsning för RoS om max cirka 5 samtal. Vid längre kontakt eller ansökan krävs biståndsbeslutade insatser.
Värnamo	Syftet med kontakten avgör om det går som RoS eller biståndsbeslutade insatser. Eftersträvar biståndsbeslutade insatser för att möjliggöra ökad insyn, men samtidigt är vi flexibla med användning av RoS för att möjliggöra kontakt med denna generellt redan omotiverade målgrupp.

I Jönköping hade ett arbete gjorts för att öka andelen ärenden som går på utredning och bistånd snarare än RoS, utifrån strävan efter mer rättssäker handläggning. Detta ansågs

bidra till såväl för- och nackdelar. Exempel på fördelar var att arbetet blev mer rättssäkert och möjligheten att dokumentera ökade. Exempel på nackdelar var att lika många våldsutövare inte kunde nås utan möjligheten att arbeta mer generöst med RoS, vilket i förlängningen kunde ses leda till att man inte kunde förebygga våld i samhället i samma utsträckning. Den person som tidigare varit anställd på heltid för att arbeta med våldsutövare arbetade flexibelt och generöst med kontakt på RoS för att nå så många som möjligt. Detta arbetssätt skulle vid omorganisering troligtvis inte användas igen utifrån såväl arbetsmiljö som strävan efter mer rättssäker handläggning.

2. Hur genomfördes utredning för våldsutövare? Fanns tillgång till utredningsmall?

En färdig utredningsmall fanns per automatik i verksamhetssystemet Combine vid fyra socialtjänster (Habo, Gislaved, Gnosjö och Mullsjö). Fyra andra socialtjänster (Aneby, Eksjö, Tranås och Vaggeryd) hade utformat egna utredningsmallar som de antingen redan hade infört i verksamhetssystemet eller var på väg att införa. Övriga hade ingen separat utredningsmall för våldsutövare ännu, utan använde sig av olika kreativa lösningar för att lyckas med arbetet till dess att en sådan fanns på plats. En alternativ lösning som dessa socialtjänster använde sig av var att vända på perspektivet/frågorna i befintligt material för våldsutsatta (såsom FREDA-beskrivning och/eller utredningsmallar i verksamhetssystem) för att matcha arbetet med våldsutövare.

3. På vilka sätt beaktade man våldsutövarens egna förutsättningar att ta emot stöd?

Svaret på denna fråga var likvärdigt bland samtliga socialtjänster – det är en bedömning som görs i alla ärenden och kontakter vid socialtjänsten, och inget som skiljer sig specifikt för våldsutövare. Det ansågs ligga i socialtjänstens natur att göra en professionell kartläggning och bedömning av vilka behov som finns och eventuella ytterligare kontakter som behöver tas för att stödja den enskilde. Ett par socialtjänster (fyra av tretton) påtalade att det är extra viktigt att se över förutsättningarna att ta emot stöd för våldsutövare utifrån såväl bristande motivation och möjligheten till bakomliggande orsaker för våldsutövandet.

4. När i processen i arbetet med våldsutövare aktualiserades frågor om...

4a) ... barn i hushållet?

Eftersom de allra flesta våldsutövarna initierades via BoU var frågan om barn i hushållet självklar. I de fall de inte initierades via BoU togs frågan om barn i hushållet upp i den initiala kontakten med våldsutövaren vid samtliga socialtjänster.

4b) ... säkerheten för den våldsutsatta och eventuella barn?

Ofta fanns redan en medvetenhet om och ett arbete med säkerheten för den våldsutsatta och eventuella barn innan kontakt inleddes med våldsutövaren genom socialsekreteraren för den våldsutsatta respektive BoU. Om inte togs detta upp i första kontakten med våldsutövaren vid samtliga socialtjänster.

4c) ... riskfaktorer (såsom t.ex. psykisk ohälsa, missbruk, vapentillgång)?

I de fall den våldsutsatta var eller hade varit aktuell fick socialsekreteraren/behandlaren med ansvar för våldsutövaren generellt information om riskfaktorer från den våldsutsattas socialsekreterare i samband med att riskbedömning genomförts med den våldsutsatta (elva av tretton socialtjänster). Om den våldsutsatta inte var aktuell eller riskbedömning med denne ej gjorts uppgav samtliga socialtjänster att frågor om riskfaktorer ställs till våldsutövaren tidigare i kontakten – om inte vid första samtalet så något av de tidiga, efterföljande kontakterna. Två socialtjänster påtalade bristen på metod för denna typ av kartläggning/frågor.

5. Påverkades handläggningen för våldsutövare respektive våldsutsatt om de båda parterna var aktuella i samma kommun vid samma tidpunkt?

Ja. Vid samtliga socialtjänster påverkades handläggningen på så sätt att den våldsutsatta och våldsutövaren inte hade samma socialsekreterare. Även praktiska frågor såsom tidpunkt för möten och lokal sågs över för att förhindra att parterna skulle stöta på varandra vid sina respektive besök. I övrigt påverkades inte handläggningen.

6. Hur hanterades sekretess i arbetet med våldsutövare vid eventuell oro för barn och/eller den våldsutsatta?

Gällande oro för barn påtalade samtliga socialtjänster den lagstadgade anmälningsplikten enligt 14 kap. 1§ SoL, och några tveksamheter gällande sekretess fanns således inte. I de fall det gällde oro för den våldsutsatta om våldsutövaren exempelvis berättade något som väckte oro i ett samtal med sin egen behandlare eller socialsekreterare rådde dock större osäkerhet i flera socialtjänster. Se tabell 9 för respektive socialtjänsts svar. Många socialtjänster påtalade behov av juridiskt stöd gällande denna fråga. Ytterligare en fråga som dök upp för diskussion (utan svar) i ett par intervjuer var frågan om hur man skulle hantera oron för den våldsutsatta i det fall den våldsutsatta inte var aktuell vid socialtjänsten.

Tabell 9. Redovisning av socialtjänsternas hantering av sekretess i förhållande till oro för den våldsutsatta

Aneby	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta. Viktigt att det finns rutiner att luta sig tillbaka mot för att i samtalet lättare kunna motivera till t.ex. samtycke.
Eksjö	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta. Troligtvis menprövning och bedömningsfråga för socialsekreteraren sett till sekretess. Om bedömning görs att det är fara för liv behöver sekretessen brytas för att kontakta polis.
Gislaved	Finns ingen sekretess mellan de olika socialsekreterarna på vuxenenheten, varför den som arbetar med utövaren kan delge information till den som arbetar med den utsatta.
Gnosjö	Kan delge information till den som arbetar med den utsatta.
Habo	Finns ingen sekretess mellan de olika socialsekreterarna på vuxenenheten, varför den som arbetar med utövaren kan delge information till den som arbetar med den utsatta. Har även samverkansmöte med respektive socialsekreterare i ärendet varje/varannan vecka där diskussion sker avseende hur arbetet ska fortsätta framåt (socialsekreterare för barn, våldsutsatt, våldsutövare samt enhetschef för BoU samt vuxenenhet).
Jönköping	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta. Om den våldsutsatta är aktuell behövs en möjlighet att på något sätt kunna varna. Kommer att reda mer i detta med jurist innan verksamheten startar upp på nytt. Till dess råder en pragmatisk tolkning och bedömningar görs i varje enskilt fall. Ett alternativ skulle kunna vara att arbeta med partnerkontakt (med samtycke) på liknande sätt som ATV, men det finns en osäkerhet om man på MFV ska arbeta så. Om bedömning görs att det är fara för liv behöver sekretessen brytas för att kontakta polis.
Mullsjö	Finns ingen sekretess mellan de olika socialsekreterarna på vuxenenheten, varför den som arbetar med utövaren kan delge information till den som arbetar med den utsatta. Har även samverkansmöte med respektive socialsekreterare i ärendet varje/varannan vecka där diskussion sker avseende hur arbetet ska fortsätta framåt (socialsekreterare för barn, våldsutsatt, våldsutövare samt enhetschef för BoU samt vuxenenhet).
Nässjö	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta. Behöver troligtvis delge information till den som arbetar med den utsatta, och att det således blir en bedömningsfråga för socialsekreteraren sett till sekretess.
Sävsjö	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta.
Tranås	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta. Viktigt att det finns rutiner att luta sig tillbaka mot för att i samtalet lättare kunna motivera till t.ex. samtycke.

Vaggeryd	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta.
Vetlanda	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta.
Värnamo	Finns en osäkerhet gällande hantering av sekretessen i det fall utövaren säger något som väcker oro för den utsatta.

7. På vilka sätt arbetade man med motivationsarbete för våldsutövare?

Att arbeta motiverande sågs som en viktig del i arbetet med våldsutövare bland socialtjänsterna i länet. Exempel på hur motivationsarbetet såg ut varierade, men MI och utforskande samtal nämndes som självklara delar i motivationsarbetet. Andra former av motivationsarbete som nämndes var att fånga upp våldsutövarna snabbt när motivationen är som störst, arbeta relationsskapande, inge hopp med information om det stöd som finns att få, närma sig med ett icke-avskräckande vokabulär och att ha tålamod/ge våldsutövarens process tid.

8. Vilka möjligheter fanns att arbeta uppsökande mot våldsutövare?

Denna fråga tolkades på två olika sätt – antingen som 1) "Vilka möjligheter har ni att träffa våldsutövarna utanför kontoret?" eller 2) "Vilka möjligheter har ni att arbeta aktivt uppsökande för att nå nya våldsutövare?".

Sett till första tolkningen av frågan fanns det vid samtliga socialtjänster möjlighet att arbeta flexibelt med våldsutövare precis som med andra målgrupper/delar av socialtjänsten. Vid flertalet socialtjänster gjordes riskbedömning i varje enskilt fall för att bedöma om det var lämpligt att träffas på annan plats än socialtjänstens kontor.

Sett till den andra tolkningen av frågan svarade sju socialtjänster utifrån denna (se tabell 10). I Nässjö och Eksjö motiverades valet att inte arbeta med aktivt uppsökande arbete utifrån behovet att veta vad som är verksamt innan det uppstår iver i att hitta målgruppen.

Tabell 10. Redovisning av socialtjänsternas uppsökande arbete mot våldsutövare

Eksjö	BoU kan, i vissa fall där kvinnan och barnen lämnat våldsutövaren, erbjuda att ringa våldsutövaren i syfte att dämpa krisen (krisstöd).
Habo	Har fältsekreterare som arbetar uppsökande (generellt där våldsutövare kan ingå, ej nischat). Brukar även stå med vid julmarknader i Habo och då bland annat inkludera information om våld.
Jönköping	Vid nystart av verksamheten kommer möjlighet finnas att knyta kontakter på olika kontor/enheter genom presentation av verksamheten i olika

	forum, som marknadsföring/upsökande arbete mot arbetsgrupper och verksamheter.
Mullsjö	Har informationskampanj under vecka 47 ("En vecka fri från våld") där information om verksamheten vid socialtjänsten sprids. Har även ett ungdomsteam som arbetar förebyggande med ungdomar (generellt där våldsutövare kan ingå, ej nischat).
Nässjö	Enhet för VINR och/eller BoU kan, i vissa fall där kvinnan och barnen lämnat våldsutövaren, erbjuda att ringa våldsutövaren i syfte att dämpa krisen (kristöd).
Vetlanda	Inom ramen för bostadssocialt kontrakt finns en tanke i kommunen om att råd och stöd ska ske i det egna hemmet utifrån stort fokus på uppsökande arbete. Detta kan även beröra våldsutövare.
Värnamo	Kan ibland följa med barnhandläggare på deras planerade besök för att utforska våldsutövarens eventuella önskan om stöd. Enhet vuxen VINR och/eller BoU kan även, i vissa fall där kvinnan och barnen lämnat våldsutövaren, erbjuda att ringa våldsutövaren i syfte att dämpa krisen (kristöd).

9. Fanns insatser för våldsutövare? Vilka insatser erbjöds?

Olika former av insatser erbjöds vid samtliga socialtjänster förutom i Jönköping (som hade sin verksamhet på paus i väntan på nyanställning) samt Gnosjö (som inväntade ny personal för att starta sin verksamhet). Se tabell 11 för respektive socialtjänsts svar. Svar från Tranås saknas i denna fråga.

Den vanligaste typen av insats som erbjöds var samtalsstöd av något slag (samtliga socialtjänster som svarade och hade verksamhet igång), antingen utförd av behandlare vid öppenvård eller av socialsekreterare. I de fall innehåll för samtalsstöden exemplifierades rörde det psykoedukativa samtal. Andra insatser som nämndes var stöd av socialsekreterare (som exemplifierades med motiverande och rådgivande samtal) samt jourlägenhet. Se nedanstående tabell för redovisning av varje enskild socialtjänsts utbud av insatser. För specificering av var insatsen genomfördes – se svar på fråga 4c i avsnitt 5.1.1.

I Nässjö erbjöds samtalsstöd med socialsekreterare med ett tak på max cirka 5 samtal. Önskade våldsutövaren ytterligare stöd efter detta hänvisades denne vidare till ATV.

Tabell 11. Redovisning av insatser som erbjöds våldsutövare

Aneby	Erbjuder samtalsstöd vid öppenvård samt stöd av socialsekreterare.
Eksjö	Erbjuder samtalsstöd vid öppenvård samt stöd av socialsekreterare.
Gislaved	Erbjuder samtalsstöd vid öppenvård.
Gnosjö	Erbjuder i dagsläget enbart rådgivande samtal (råd och service). Inväntar ny personal till hösten 2023 för att kunna erbjuda samtalsstöd.

Habo	Erbjuder samtalsstöd vid öppenvård.
Jönköping	Kan i dagsläget inte erbjuda några insatser pga. omorganisering av verksamheten. Kommer framöver kunna erbjuda samtalsstöd samt jourlägenhet.
Mullsjö	Erbjuder samtalsstöd vid öppenvård.
Nässjö	Erbjuder samtalsstöd med socialsekreterare.
Sävsjö	Erbjuder främst samtalsstöd, men kan erbjuda samtliga insatser som socialtjänsten bör kunna erbjuda enligt de aktuella allmänna råden.
Tranås	Svar saknas.
Vaggeryd	Erbjuder samtalsstöd med socialsekreterare.
Vetlanda	Erbjuder samtliga insatser som framgår av de aktuella allmänna råden via extern samverkanspart (Relationskonsulterna).
Värnamo	Erbjuder samtalsstöd med socialsekreterare.

10. Arbetade man utifrån några särskilda metoder i arbetet med våldsutövare?

MI var den enda metod som nämndes av samtliga socialtjänster. I de fall andra metoder nämndes presenteras dessa i tabellen nedan. Två socialtjänster nämnde inget ytterligare (Sävsjö och Värnamo). I de fall FREDA nämns i tabellen nedan avses FREDA riktad för arbete med våldutsatta. Svar från Tranås saknas i denna fråga.

Tabell 12. Redovisning av eventuella metoder som används utöver MI

Aneby	ATVs fördjupningsutbildning vid samtalsstöd.
Eksjö	FREDA vid kartläggning.
Gislaved	RePULSE vid samtalsstöd i kombination med samtal om känslor, beteendekontroll, konflikthantering med mera. I utredningsarbetet kan det bli aktuellt med delar av FREDA och/eller PATRIARK.
Gnosjö	Osäkerhet finns gällande vilka metoder den kommande behandlaren har med sig sedan tidigare, men denne kommer att få möjlighet att utbilda sig i rePULSE. I utredningsarbetet kan det bli aktuellt med delar av FREDA och/eller PATRIARK.
Habo	ATVs fördjupningsutbildning vid samtalsstöd.
Jönköping	Kommer att undersöka vilka metoder som rekommenderas och finns. Om ingen lämplig metod finns kommer eget material att skapas.
Mullsjö	En blandning av det som anställd behandlare har med sig från tidigare erfarenheter, utbildningar.
Nässjö	FREDA vid kartläggning.
Vaggeryd	Väver in frågor från FREDA och PATRIARK.
Vetlanda	BoUs öppenvård använder sig numera av metoden "Tryggare barn" som kan vara gynnsamt även sett till hushåll där det förekommer/förekommit våld. Tittar just nu på om och hur denna metod kan användas även i en hederskontext.

11. Övrigt gällande utredning och insatser för våldsutövare

I tabell 13 presenteras övrig information som socialtjänsterna antingen nämnt under en fråga om övrigt gällande insatser, eller sådant de nämnt tidigare som inte platsade under de tidigare frågeområdena.

Tabell 13. Redovisning av övrig information som rör insatser för våldsutövare

Aneby	Det är en balans i att dokumentera och beskriva våldet i utredningar, men samtidigt tänka på säkerheten för den våldsutsatta och eventuella barn. Det är viktigt att kunna korsa perspektiven gällande utövare, utsatt och eventuella barn och samtidigt kunna hålla fokus på det egna perspektivet.
Eksjö	-
Gislaved	Det är problematiskt att det på nationell nivå än så länge inte finns några strukturerade metoder för samtal med våldsutövare.
Gnosjö	-
Habo	-
Jönköping	-
Mullsjö	-
Nässjö	Önskar metoder att jobba med. Finns inte idag.
Sävsjö	-
Tranås	-
Vaggeryd	-
Vetlanda	Ser en god effekt av arbetsmetoden "Tryggare barn". Många som tar del av insatsen idag har inte sitt ursprung i Sverige och socialtjänsten i kommunen ser nytan i att få kunskap om hur man är förälder i svensk kontext. Ser att det blir en bieffekt i form av förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.
Värnamo	-

5.1.3 Övergripande reflektioner

I detta avsnitt presenteras resultatet för de frågor som rörde socialtjänsternas övergripande reflektioner gällande arbetet med våldsutövare.

1. Vilka utmaningar fanns just då gällande arbetet med våldsutövare? Vad behövdes för att fortsätta driva arbetet framåt?

I tabell 14 presenteras varje socialtjänsts svar. Socialtjänsterna gav i vissa fall flera svar på denna fråga, varför svaren presenteras i punktlista.

Den vanligaste utmaningen som nämndes var att lyckas upptäcka och motivera våldsutövarna att ta emot stöd (nio av tretton socialtjänster). Gemensamt för ett par socialtjänster i mindre kommuner var utmaningen i att dels ha behov av kompetensförsörjning för att arbeta med en helt ny målgrupp och samtidigt ha en restriktiv budget.

Samtliga socialtjänster hade behov av insatser för att höja kunskap och kompetens – både av arbete med målgruppen i stort men också gällande specifika metoder. Upplevelsen var även att det fanns en risk i att ha getts ansvar att arbeta med en målgrupp som kan göra stor skada, utan att ha fått resurser för att bemöta/arbete med dem. Vid en socialtjänst benämndes detta som att "det finns en risk med att man testas sig fram med någon annans liv som insats".

Tabell 14. Redovisning av aktuella utmaningar och behov i arbetet med våldsutövare

Aneby	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. • Bristande nationell kunskap gällande arbete med våldsutövare i en hederskontext. • I de fall den våldsutsatta initierar kontakt med våldsutövare finns en osäkerhet kring om och hur dessa ska kunna initieras utan att "bränna" den utsattas sekretess. Det är en kontaktväg som inte går att nyttja i dagsläget. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erfarenhetsutbyte gällande såväl skriftliga rutiner som processkarta för arbetet med både våldsutövare och våldsutsatta.
Eksjö	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bristande resurser. • Bristande kunskap såväl lokalt som nationellt om vad som är verksamt för målgruppen, samtidigt som ansvar lagts på socialtjänsterna att arbeta med gruppen. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Någon form av "baspaket" avseende kompetensförsörjning, t.ex. handbok, utbildning eller liknande.
Gislaved	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nischade utbildningar/kompetensstöd gällande arbete med våldsutövare i socialtjänsten.
Gnosjö	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd.

	<ul style="list-style-type: none"> • Att ha en restriktiv budget samtidigt som behov finns av kompetensförsörjning. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nischade utbildningar/kompetensstöd gällande arbete med våldsutövare i socialtjänsten.
Habo	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. • Bristande kunskap såväl lokalt som nationellt om vad som är verksamt för målgruppen, samtidigt som ansvar lagts på socialtjänsterna att arbeta med gruppen. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informationskampanjer på samhällsnivå riktade mot våldsutövare som ett sätt att nå målgruppen.
Jönköping	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. • Bristande kunskap såväl lokalt som nationellt om vad som är verksamt för målgruppen, samtidigt som ansvar lagts på socialtjänsterna att arbeta med gruppen. • Att möta både utsatta och utövare – vad gör det med medarbetarna? • Att jobba mot den dystra statistiken gällande våldsutövares motivation och förändringspotential, möta mycket motstånd – vad gör det med medarbetarna? • Att bygga hjulet igen rent organisatoriskt. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stöd gällande sekretessjuridiken sett till om våldsutövaren säger något som väcker oro för den våldsutsatta.
Mullsjö	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. • Bristande kunskap såväl lokalt som nationellt om vad som är verksamt för målgruppen, samtidigt som ansvar lagts på socialtjänsterna att arbeta med gruppen. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informationskampanjer på samhällsnivå riktade mot våldsutövare som ett sätt att nå målgruppen.
Nässjö	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bristande kunskap såväl lokalt som nationellt om vad som är verksamt för målgruppen, samtidigt som ansvar lagts på socialtjänsterna att arbeta med gruppen. • Att inkludera, minska stigma och ge våldsutövare verktyg att förändra sitt beteende.

	<ul style="list-style-type: none"> • Bristande kunskap om våldsutövares processer/mekanismer. Finns en risk att medarbetare som är vana vid att arbeta med våldsutsatta lyssnar på våldsutövare utifrån processer för de våldsutsatta, vilket inte blir hjälpsamt. • I de fall man är få som arbetar med både våldsutövare och våldsutsatta – hur påverkas man av det och hur påverkar man varandra i det?
Sävsjö	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. • Att ha en restriktiv budget samtidigt som behov finns av ökad kunskap och kompetens om målgruppen. • Att rekrytera personal med lämplig kompetens (kompetens om målgruppen våldsutövare, myndighetsutövning samt behandling behövs). • Bristande kunskap om våldsutövarens processer/mekanismer. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utbildning och kompetensförsörjning för både socialsekreterare och behandlare.
Tranås	<p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ökad kunskap om våld och mer spridning av denna kunskap, då det generellt finns ett beroende av att andra upptäcker våldsutövare.
Vaggeryd	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. • Att nå de unga våldsutövare. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ökad kunskap juridiskt och etiskt gällande uppsökande arbete med våldsutövare. Kan socialtjänsten kliva in och erbjuda stöd? I så fall – när och hur?
Vetlanda	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att få till insatser av god kvalitet som kan erbjudas fort. • Bristande nationell kunskap gällande arbete med våldsutövare i en hederskontext.
Värnamo	<p>Utmaningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd. <p>Behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ökad kunskap om våld och mer spridning av denna kunskap, då det generellt finns ett beroende av att andra upptäcker våldsutövare.

2. Vilka för- och nackdelar såg man i det egna arbetssättet gällande våldsutövare?

Eftersom många socialtjänster ännu inte hade haft någon större mängd kontakter med våldsutövare var denna fråga svår att svara på för många – särskilt för socialtjänsterna i de mindre kommunerna. De svar som trots detta gavs presenteras i tabell 15.

Tabell 15. Redovisning av identifierade för- och nackdelar med det egna arbetssättet gällande våldsutövare

Aneby	Det finns både för- och nackdelar med att vara en mindre kommun. Det är kortare vägar till samverkan och lättare att implementera nya arbetssätt, men det finns en svårighet i att t.ex. systematiskt arbete och rutiner faller bort då det "ändå löser sig" i varje enskilt fall.
Eksjö	Fördel att vara en liten kommun, då det finns en närhet i samverkan med såväl interna som externa parter. En nackdel är att många saknar utbildning och kompetens.
Gislaved	Fördel att den kommunövergripande samverkan "Medverkan", lagts ned så att den egna organisationen lokalt i kommunen kan byggas upp. Troligtvis bättre förutsättningar nu för såväl den stödsökande individen som organisationen.
Gnosjö	Fördel att det övergripande våldsteamet finns för att nå ut i hela socialförvaltningen och för att nå alla målgrupper som kan tänkas utöva (och utsättas för) våld.
Habo	Det finns både för- och nackdelar med att vara en mindre kommun. Det finns en smidig, intern samverkan med bra flexibilitet.
Jönköping	Fördel i att bli bättre på våldet och få ett helhetsperspektiv genom att arbeta med både våldsutövare och våldsutsatta. Det är viktigt för våldskompetensen. Även en fördel generellt att arbeta med våldsutövare för att komma åt kärnan till problemet med våld. Nackdel är risken att man blir än mer avtrubbad – att det blir för mycket våld genom att jobba med både våldsutsatta och våldsutövare. Viktigt med bra handledning.
Mullsjö	Fördel att vara en liten kommun. Finns en närhet i samverkan som också gör att man kan arbeta fort.
Nässjö	Fördel i möjligheten att kunna erbjuda krisstöd. Ser det som ett bra sätt att möta våldsutövaren och lugna situationen för den våldsutsatta och eventuella barn. En nackdel är bristen på kunskap. Det kan ibland kännas som att arbetet med våldsutövare sker för att vi ska göra det snarare än för att vi har insikt i hur vi kan arbeta på ett verksamt sätt.
Sävsjö	Nackdel att i dagsläget inte kunna erbjuda gruppverksamhet, vilket troligtvis kan vara en fördel i arbetet med våldsutövare. Det skulle kanske även finnas en vinst i att arbeta med kommunens egna våldsutövare på annan ort/annan kommun, utifrån det ökade stigma i mindre kommuner.
Tranås	Det finns både för- och nackdelar med att vara en mindre kommun. Det finns en närhet i samverkan, men samtidigt är det mer stigmatiserande att söka hjälp då "alla känner alla".
Vaggeryd	Nackdel i svårigheten som finns att lyckas upptäcka/få kontakt med våldsutövarna i den grad som önskas.

Vetlanda	Kanske går miste om den fördel det kan innebära att den som arbetar med våldsutövare är en man, eftersom socialtjänsten i kommunen just nu har en kvinna som arbetar med dessa. Kanske kan det försvåra arbetet att bygga förtroende.
Värnamo	Ser en framgångsfaktor/fördel i samarbetet med BoU. Nackdel är att det finns mycket kvar att arbeta med gällande såväl kunskap som upptäckt och motiveringsarbetet att få våldsutövarna att vilja ta emot stöd.

3. Vilka önskemål fanns gällande hur arbetet med våldsutövare skulle kunna se ut, såväl kommunalt som regionalt?

I tabell 16 presenteras varje socialtjänsts svar. Socialtjänsterna kan ha gett flera svar på denna fråga, varför svaren presenteras i punktlista.

Ett återkommande tema var att många socialtjänster i de mindre kommunerna såg vinster i att ha kommungemensamma resurser av två anledningar – dels på grund av möjligheten att gå samman med respektive knappa resurser till något större, men också för att minska stigmat för en redan omotiverad grupp då det ansågs kunna vara lättare att söka stöd utanför den egna kommunen.

Tabell 16. Redovisning av önskemål gällande arbetet med våldsutövare såväl kommunalt som regionalt

Aneby	<ul style="list-style-type: none"> Om gruppverksamhet är verksamt finns ingen möjlighet till det i den egna kommunen, utan skulle kanske önska ett kommungemensamt arbete. Önskar en kommungemensam kompetensresurs eftersom det är svårt för socialtjänster i mindre kommuner att hålla specialistkompetens i sådana här "sällanärenden". Viktigt med samverkan med såväl andra kommuner som med olika aktörer.
Eksjö	<ul style="list-style-type: none"> Önskar en kommungemensam resurs att rådgöra med (kompetensresurs) och få omvärldsbevakning av, kanske liknande resursteam heder. Det är "sällanärenden" och man sitter ganska ensam vid socialtjänsterna i de mindre kommunerna.
Gislaved	<ul style="list-style-type: none"> Ser inte behov av kommungemensam resurs utifrån den negativa erfarenheten av detta. "Medverkan" förändrades till det sämre med tiden. Önskar få igång våldsteam över enheterna, myndigheten och verkställigheten för att kunna arbeta med hela familjer/hushåll.
Gnosjö	<ul style="list-style-type: none"> Ser inte behov av kommungemensam resurs utifrån den negativa erfarenheten av detta. "Medverkan" förändrades till det sämre med tiden. Vill jobba vidare med det övergripande våldsteamet. Önskar sprida kunskap övergripande inom förvaltningen för att få ett bredare perspektiv och för att se att våld förekommer överallt.
Habo	<ul style="list-style-type: none"> Önskar bygga upp ett nätverk för norra länsdelen (Mullsjö-Habo-Jönköping) där även regionen, polisen och kvinnojouren i Jönköping är delaktiga. Det finns

	<p>mycket kompetens att sprida om ett sådant nätverk skapas – utbyte av såväl stöd som kompetens.</p>
Jönköping	<ul style="list-style-type: none"> • Önskar ett kommungemensamt resursteam för kompetens- och erfarenhetsutbyte, som om möjligt även inkluderar polisen. • Kan Kommunal utveckling och Länsstyrelsen i Jönköpings län göra något mer i arbetet med våldsutövare för att stötta socialtjänsterna? Dessa aktörer kommer åt arenor som enskilda socialtjänster/kommuner inte gör. Önskar stöd i att hålla ihop och hålla samman arbetet med våldsutövare – det kan finnas stora vinster i det. Finns i dagsläget mycket som Kommunal utveckling och Länsstyrelsen gör i arbetet med våldsutsatta, där önskan finns om liknande processer för arbetet med våldsutövare.
Mullsjö	<ul style="list-style-type: none"> • Önskar erfarenhetsutbyte med Jönköping som är en närliggande, stor stad med erfarenhet av hur arbetet med våldsutövare kan se ut. • Planerar att bjuda in de nya poliserna för att diskutera med dem om hur samverkan kan se ut.
Nässjö	<ul style="list-style-type: none"> • Man skulle kunna ha ett mobilt team som arbetar operativt och har ett tätt samarbete med ATV, men samtidigt är det positivt om arbetet kan vara kvar lokalt i kommunen för att kunna arbeta mer tätt och ha insikt i planering och resonemang. Detta för att lättare kunna göra adekvata riskbedömningar. • I mindre kommuner är det viktigt att hjälpas åt och vid behov kanske köpa tjänster av varandra – dels eftersom det är mer sårbart vid en socialtjänst i en liten kommun avseende personalresurser, men också på grund av det ökade stigma som det kan innebära att ha kontakt med socialtjänsten i den egna kommunen.
Sävsjö	<ul style="list-style-type: none"> • I de bästa av världar finns något centralt lokaliserat på höglandet liknande Barnahus, fast för vuxna. Den eftertraktade funktionen med detta skulle vara att ha en kompetensresurs för handledning och guidning i enskilda ärenden samt en utvärderad verksamhet där det finns lättillgängligt stöd på den egna arenan. • Har positiva erfarenheter av att tidigare ha haft möjlighet att remittera till en mobil psykologresurs som åkte till aktuell kommun. Detta fungerade bra och saknas idag.
Tranås	<ul style="list-style-type: none"> • Kommungemensamma resurser är positivt dels utifrån att det handlar om "sällanärenden", men också utifrån stigma som det kan innebära att söka hjälp i den egna kommunen.
Vaggeryd	<ul style="list-style-type: none"> • Finns både för- och nackdelar med kommungemensamma resurser – tror att det behövs en kombination av både egna resurser lokalt i kommunen och kommungemensamma resurser. För socialtjänster i mindre kommuner kan kommungemensamma resurser bli viktiga för att t.ex. kunna erbjuda insats på annan plats än i den egna kommunen där stigma kan upplevas större. • Har inga positiva erfarenheter av den tidigare kommungemensamma samverkan "Medverkan".
Vetlanda	<ul style="list-style-type: none"> • Skulle önska mer resurser för att visa att det satsas på detta arbete. Arbetet med våldsutövare sänker samhällskostnaderna i stort på sikt. När det nu är lagstiftat att socialtjänsten ska arbeta med målgruppen behövs resurser för att arbeta. • I de bästa av världar finns något centralt lokaliserat på höglandet liknande Barnahus, fast för vuxna. Den eftertraktade funktionen med detta skulle vara att

	ha en kompetensresurs för handledning och guidning i enskilda ärenden samt en upparbetad verksamhet där det finns lättillgängligt stöd på den egna arenan.
Värnamo	<ul style="list-style-type: none"> • Det finns fortfarande mycket förutfattade meningar om socialtjänsten, vilket bidrar till stigmat i att ha kontakt. I arbetet med beroendeproblematik märks tydligt att det är lättare att ta kontakt med öppenvården än med myndighetsutövningen – kanske vore det en idé att använda sig av sin öppenvårdsmottagning som bas, där socialsekreterare kan finnas med till en början och sedan följa upp?

4. Övriga övergripande reflektioner

I tabell 17 nedan presenteras eventuella övriga övergripande reflektioner.

Tabell 17. Redovisning av övriga övergripande reflektioner

Aneby	Har polisen möjlighet att anmäla till socialtjänsten i de fall de har ärenden rörande våld, även om det inte finns barn i hemmet? Om inte, kan de arbeta med att erbjuda stöd i att få kontakt med socialtjänst? Görs det redan, och i så fall hur? Systematiskt eller vid enstaka tillfällen?
Eksjö	Ser att det skulle vara positivt om socialtjänsterna arbetade mer lika med våldsutövarna i länet. Ser denna förstudie som en viktig del i det arbetet, men också som en viktig del i att ge socialtjänsterna i de mindre kommunerna draghjälp.
Gislaved	-
Gnosjö	-
Habo	Fortfarande skam och tabu att ha kontakt med socialtjänsten. Kanske kan hjälp tas av någon annan aktör för att nå fram (t.ex. familjecentral och samhällsinformation till nyanlända)?
Jönköping	Har funderat på om behandlarna kanske behöver gå steg 1-utbildning för att få mer kött på benen och "skydda" sig själva. Hoppas i övrigt på en gynnsam utveckling för området med våldsutövare med minskat stigma (mer legitimerad fråga) och ökad kompetens (t.ex. metodutveckling).
Mullsjö	Fortfarande skam och tabu att ha kontakt med socialtjänsten. Kanske kan hjälp tas av någon annan aktör för att nå fram (t.ex. familjecentral och samhällsinformation till nyanlända).
Nässjö	Medarbetare som arbetar specifikt med VINR är inte längre ensamma, då fler aktörer inom kommunen (t.ex. familjecentral, familjebehandling med flera) frågar om våld. Det är positivt att öppenheten finns att fånga våldsutövarna där man stöter på dem i vardagen. Förebyggande arbete är A och O, t. ex. vid skolor, SFI och vårdinstanser. I Nässjö sker arbete med MVP på skolorna.
Sävsjö	-
Tranås	-

Vaggeryd	Det finns fortfarande mycket förutfattade meningar om socialtjänsten, vilket bidrar till stigmat i att ha kontakt. Kanske har andra aktörer såsom t.ex. ATV och telefonlinjen "Välj att sluta" lättare att nå målgruppen jämfört med socialtjänsten. Socialtjänsten behöver ibland även "informera ut sig" genom att berätta om olika anmälningsskyldigheter. Det är viktigt att marknadsföra sig och sprida god information om vad som erbjuds. Vilka framgångsfaktorer finns i arbetet med sexköpare (som når sin målgrupp i större utsträckning än de som arbetar med våldsutövare)?
Vetlanda	Mycket är på gång gällande arbetet med våldsutövare just nu. Kanske kan socialtjänsternas arbete med våldsutövare vara en fråga att återkomma till om något år och se om det satt sig?
Värnamo	Viktigt att sprida kunskap om socialtjänsternas insatser och det stöd som finns – vet våldsutövare idag vart de kan vända sig?

5.1.4 Avgränsning till ATV

I detta avsnitt presenteras resultatet för frågor som rörde socialtjänsternas avgränsning till ATV i arbetet med våldsutövare.

Vid flera socialtjänster fanns en bristfällig kunskap och kännedom om ATVs verksamhet (nio av tretton). Flertalet hade aldrig haft kontakt med ATV, ett par hade haft kontakt för flera år sedan och ett fåtal hade haft kontakt i närtid. Många av dem önskade aktuell information om ATVs verksamhet, målgrupp och insatser. De svar som redovisas vid frågorna i detta avsnitt består därför av både uppskattningar och erfarenheter.

1. Om man tittar på modellen insatstrappan (figur 1, se avsnitt 2.2.1)– vilka steg fokuserade socialtjänsten i respektive kommun på gällande arbetet med våldsutövare? Vem/Vilka förväntade man sig tog hand om övriga trappsteg?

Samtliga socialtjänster delade bilden av att de var ansvariga för upptäckt och motivationsarbete. Sett till påverkansarbete såg alla socialtjänster även detta som en del av socialtjänstens ansvar. Vissa uppgav även att det ibland var svårt att dra gränsen mellan vad som är motivation, stöd respektive behandling, varför erfarenheten var att trappstegen ibland "flyter ihop".

Avseende behandling och stöd till/upprätthållande av beteendeförändring uppgav elva av tretton socialtjänster att de förväntade sig att ATV fokuserar på dessa steg. Många uppgav dock att det inte var en solklar gräns då fortsatt stöd till våldsutövaren erbjöds under tiden denne stod i kö för att få tillgång till stöd vid ATV.

Övriga två socialtjänster, Jönköping och Gislaved, stack ut med tankar gällande behandling. I Gislaved ansåg sig socialtjänsten ansvara för hela insatstrappan inklusive behandling (utifrån den kompetens behandlaren hade). I Jönköping skulle arbetet med

våldsutövare ske på samma sätt som arbetet med våldsutsatta, vilket innebar att psykoedukativt stöd/behandling erbjöds. Delar av behandling planerades således att erbjudas, men skulle det röra längre, psykologisk behandling förväntades ATV ta över.

2. Hur såg man på ansvarsfördelningen gällande socialtjänstens arbete i förhållande till ATVs verksamhet i arbetet med våldsutövare? Fanns en tydlig gränsdragning, och hur såg den i så fall ut?

Bland socialtjänsternas diskussioner gällande denna fråga kunde tre olika svar urskiljas: 1) när det närmar sig behandling överlag släpper vi och lämnar över till ATV, 2) vid djupare och mer psykologisk behandling lämnar vi över till ATV, och slutligen 3) vet inte eftersom vi har för lite kännedom om ATV och/eller arbetat för lite med dem. Flertalet påpekade att det är svårt att sätta knivskarpa gränser, varför målet bör vara att det inte varken ska glappa eller överlappa i för stor utsträckning.

I Aneby, Habo och Mullsjö hänvisades våldsutövare till ATV när det närmade sig behandling. I Aneby och Habo hänvisades även våldsutövare direkt till ATV om de var motiverade att ta emot stöd.

I Jönköping, Sävsjö och Vetlanda hänvisades våldsutövare till ATV om våldsutövaren ansågs ha behov av eller önskade djupare, psykologisk behandling.

I Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo rådde en osäkerhet gällande gränsdragning eftersom det rådde brist på erfarenhet av samarbete med ATV. Även i Eksjö rådde osäkerhet gällande gränsdragning, vilken exemplifierades med erfarenheten av att det var svårt att veta hur långt den egna socialtjänstens öppenvård skulle gå.

I Gislaved och Nässjö var erfarenheten att det var svårt att nå punkten där det kunde vara aktuellt med stöd vid ATV. Gislaved använde sig sällan av ATV då erfarenheten var att det var svårt att motivera till (på grund av det långa avståndet och de långa kötiderna). Fördelar sågs i att i stället hantera våldsutövarna vid den egna socialtjänsten för att samla insatserna för hushållet. I Nässjö sågs kötiden till ATV som motivationsprövande för våldsutövarna – både på gott och ont.

Svar från Tranås saknas i denna fråga.

3. Vilka utmaningar såg man avseende samarbetet och gränsdragningen till ATVs verksamhet i arbetet med våldsutövare?

I svaren på denna fråga blir okunskapen om ATV tydlig på så sätt att okunskapen för många socialtjänster sågs som ett hinder för att inleda/fördjupa samarbetet med ATV, men också att ett par socialtjänster hade svårt att svara på frågan. Andra utmaningar

som nämndes var det geografiska avståndet, behovet av att byta kontakt som eventuellt sedan tidigare etablerats vid socialtjänsten, att kraven för att ta del av behandlingen vid ATV ansågs höga med mera. Se samtliga socialtjänsters svar i tabell 18.

Tabell 18. Redovisning av identifierade utmaningar avseende gränsdragningen till ATVs verksamhet i arbetet med våldsutövare

Aneby	Har inte erfarit några större utmaningar tidigare. Vill att så många som möjligt ska få stöd av ATV, men har ibland haft svårt att nå fram och motivera våldsutövare hela vägen. Kanske vore det en god idé med gemensamma uppföljningar.
Eksjö	Har behov av ytterligare kunskap om ATV (vad kan de gå in i, när ska aktualisering hos dem ske, vad har de för kriterier för att ta emot våldsutövare) för att veta när och vilka som kan slussas vidare, samt för att se till att socialtjänsten inte jobbar med "fel" saker. Med ökad kunskap om ATVs verksamhet är det lättare att bygga upp den egna öppenvården vid socialtjänsten och tydliggöra för våldsutövarna när de kan hållas under socialtjänstens vingar (t.ex. vid kötid till ATV). En annan utmaning är avståndet till ATV. För de som bor långt ute i kommundelarna blir det en lång resa. Har kännedom om möjligheten till telefonsamtal med ATV, men det blir inte samma sak utan personlig kontakt.
Gislaved	Osäker, men ser i dagsläget troligtvis inga utmaningar.
Gnosjö	Osäker på grund av brist på kunskap om ATV.
Habo	En utmaning är okunskapen om vilka ATV tar emot, vilken leder till osäkerhet gällande vilka som kan slussas dit.
Jönköping	Oklart just nu. Behöver ta avstamp i vad ATVs uppdrag är nu när den egna verksamheten ska byggas upp på nytt. Kommer att ha en egen dialog med ATV för att minska risken för glapp/överlappning.
Mullsjö	Osäker då ingen ännu hänvisats till ATV.
Nässjö	Behöver mer kunskap om hur ATV arbetar med våldsutövare och vilka kriterier/krav de har för att ta emot våldsutövare, för att möjliggöra en ökad trygghet i att slussa över till ATV.
Sävsjö	Ser att det kan bli en utmaning i att förmedla kontakten vidare till ATV när en kontakt etablerats utifrån en insats eller RoS av två anledningar – dels eftersom det i de allmänna råden står att påverkans- och behandlingsinsatser ingår som en del av insatsen som socialtjänsten ansvarar för, men också eftersom våldsutövaren ska motiveras att byta kontakt och färdas till Jönköping. Kanske hade det underlättat om ATV arbetade mer mobilt.
Tranås	Osäker då ingen ännu hänvisats till ATV.
Vaggeryd	Ser en utmaning i att det är en stor nivåskillnad från socialtjänstens upptäckt till ATVs verksamhet avseende våldsutövarens motivation. ATV arbetar på en helt annan nivå. Ser att det finns ett behov av att arbeta på gräsrotsnivå för att få en våldsutövare till medvetenhet om våldet den

	utövar. ATV ställer stora krav på våldsutövaren, både gällande social situation och t.ex. förmåga till reflektion.
Vetlanda	Ser att det kan bli en utmaning i att förmedla kontakten vidare till ATV när en kontakt etablerats utifrån en insats eller RoS av två anledningar – dels eftersom det i de allmänna råden står att påverkans- och behandlingsinsatser ingår som en del av insatsen som socialtjänsten ansvarar för, men också eftersom våldsutövaren ska motiveras att byta kontakt och färdas till Jönköping. Kanske hade det underlättat om ATV arbetade mer mobilt.
Värnamo	Osäker då ingen ännu hänvisats till ATV. Kan se svårigheter i att många processer ska vara färdiga innan man kommer så långt att man söker stöd hos ATV.

4. Övrigt gällande gränsdragningen till ATVs verksamhet

I tabellen nedan presenteras eventuella tankar rörande gränsdragningen till ATVs verksamhet som inte platsat under ovanstående frågeområden.

Tabell 19. Redovisning av övrigt gällande gränsdragning till ATVs verksamhet i arbetet med våldsutövare

Aneby	<ul style="list-style-type: none"> Den egna öppenvården vid socialtjänsten har lägre tröskel än ATV, men ibland är det ändå lättare för våldsutövarna att motiveras till ATV på grund av stigmatisering i den egna kommunen. Har en del konkreta frågor gällande ATVs verksamhet: Vad intjänas/förloras vid samverkan med ATV, inkluderat faktorer såsom kötid och avstånd? Finns möjlighet att vara anonym i kontakten med ATV? Om en våldsutövare först söker sig till ATV utan kontakt med socialtjänsten i sin kommun, lyfter ATV då frågan om de vill att man inleder kontakt med socialtjänsten?
Eksjö	<ul style="list-style-type: none"> Positivt att kunna erbjuda den egna öppenvårdens insatser under eventuell kötid till ATV. Finns en upplevd risk att våldsutövare tackar ja till stöd av socialtjänst och behandling vid ATV utifrån egen agenda, t.ex. få hem sina barn från skyddat boende. Viktigt att ha med detta i bakhuvudet vid utredning och beslut.
Gislaved	-
Gnosjö	-
Habo	-
Jönköping	-
Mullsjö	<ul style="list-style-type: none"> Önskar en kontaktperson vid ATV att ringa för rådfrågan om eventuell vidarelösning till dem.

Nässjö	<ul style="list-style-type: none"> • Finns en upplevd risk att våldsutövare tackar ja till stöd av socialtjänst och behandling vid ATV utifrån egen agenda, t.ex. få hem sina barn från skyddat boende. Viktigt att ha med detta i bakhuvudet vid utredning och beslut. • Vad kan socialtjänsten göra fram till dess att ATV har möjlighet att ta emot? Har tidigare fått höra från ATV att socialtjänsten kan göra ett par av de uppstartande modulerna i deras metod likväl som ATV själva. Stämmer detta?
Sävsjö	-
Tranås	-
Vaggeryd	<ul style="list-style-type: none"> • Vid eventuell vidarebeslutning till ATV ses inte avståndet till Jönköping som ett problem. Ett problem kan dock vara att våldsutövarna ibland har svårt att reflektera, vilket är en färdighet ATV kräver för behandling. Det kan även vara svårt att motivera till fortsatta samtal vid ATV när en våldsutövare haft samtalskontakt vid socialtjänsten; många känner sig klara och vill gå vidare i livet i stället för att fortsätta jobba med sitt förflutna.
Vetlanda	-
Värnamo	<ul style="list-style-type: none"> • Vid eventuell vidarebeslutning till ATV ses inte avståndet till Jönköping som ett problem. • Skulle helst vilja ha något lokalt i egen regi för att kunna möta upp snabbt och känna en säkerhet i vad som finns att erbjuda. ATV i all ära, men de har relativt lång kötid och det innebär en risk för en redan omotiverad målgrupp.

5.2 ATV och dess förhållande till socialtjänst

I detta avsnitt presenteras en sammanställning av hur Region Jönköpings läns samtalsmottagning ATV arbetar med våldsutövare och hur de ser på samarbetet med socialtjänst. Presentationen av resultatet är indelat i två delar – 1) om ATV (organisering och insatser) samt 2) ATVs avgränsning till socialtjänsternas arbete med våldsutövare.

I detta avsnitt avser begreppet "ATV" den specifika samtalsmottagningen Alternativ till våld vid Region Jönköpings län och begreppet "ATV-verksamhet" verksamheter generellt inom ramen för Alternativ till våld.

Resultatet presenteras i löptext.

5.2.1 Om ATV (organisering och insatser)

I detta avsnitt presenteras resultatet för frågor som rörde ATVs organisering och insatser gällande arbetet med våldsutövare.

1. Vilka var grunderna för att bedriva en verksamhet inom ramen för Alternativ till våld (ATV-verksamhet)?

Utöver information från intervju tillfället kompletterades denna fråga med dokument från ATV som beskrev verksamhetens grundpelare.

Det fanns fyra grundstenar för att bedriva ATV-verksamhet:

- Fokus på våldet
(med mål att t.ex. skapa större öppenhet om våldsamma och nedtryckande strategier och därmed få en tydligare upplevelse av att ha ett problem)
- Fokus på ansvar
(med mål att bli bättre på att äga sina känslomässiga reaktioner, tankesätt och handlingar)
- Fokus på sammanhang
(med mål att bearbeta trauman, placera ilska och sorg där det hör hemma och identifiera samt känna igen sin egen vanmakt som ligger under våldet)
- Fokus på konsekvenser
(med mål att förbättra t.ex. mentalisering och empati)

Arbetet på en ATV-verksamhet vilade på de fyra hörnstenarna. Detta arbetssätt kunde således inte betraktas som en metod utan snarare som ett förhållningssätt i arbetet.

2. Hur vanligt var arbetet med våldsutövare? Vilka våldsutövare sökte stöd?

I snitt träffade ATV 100 våldsutövare per år och hade löpande igång cirka 40 pågående insatser. Uppskattningsvis var cirka 90% av våldsutövarna män och majoriteten var mellan 30-50 år gamla. De flesta hade barn, men de träffade även många våldsutövare utan barn. Majoriteten av våldsutövarna hade inte kontakt med socialtjänsten och det var en relativt liten andel som kom i kontakt med ATV via socialtjänsten.

Sett till mönster i vilken typ av våld våldsutövarna använde var erfarenheten att samtliga stödsökande utövade psykiskt våld i någon mån (varierande allvarlighetsgrad och omfattning). Det var även vanligt att de utövade materiellt våld. Fysiskt våld var inte utbrett bland de stödsökande, men förekom. Erfarenheten var generellt att en minoritet av våldsutövarna utövade mer allvarligt våld, och i de fall dessa sökte stöd vid ATV var det i regel i samband med någon form av rättslig insats.

Majoriteten av våldsutövarna utövade våld mot partner. I enstaka fall rörde det våld mot barn eller våld mot både partner och barn. Avseende våldsutövare i en hederskontext sökte dessa sällan stöd vid ATV och erfarenheten var att dessa var svårare att nå. Målgruppen var dock välkomna att söka stöd hos ATV.

3. Vilka våldsutövare var målgrupp för verksamheten?

Utöver information från intervju tillfället kompletterades denna fråga med dokument från ATV som beskrev deras målgrupp.

Sett till våldsutövare var målgruppen personer från 18 år (samt 15-18 år) som utövar/utövat våld i en nära relation och vill arbeta för att förändra sitt beteende. Även barn under 15 år som utövat våld var välkomna på behandling gemensamt med omsorgsperson. Personer under 18 år hade endast möjlighet till behandling via ATV om våldet som utövades riktades mot en partner.

Verksamheten hade vissa så kallade exklusionskriterier som talade om vilka som generellt kunde ha svårt att motta stöd från ATV. Detta gällde personer med allvarlig psykisk ohälsa (t.ex. svår depression, psykosjukdomar eller personer som var suicidnära) samt personer med aktivt missbruk. Vidare behövde våldsutövaren samtycka till partnerkontakt (nuvarande partner om våldsutövaren hade en pågående relation och/eller expartner i de fall våldsutövaren och denne hade gemensamma barn) och regelbundet kunna ta sig till träffarna med ATV (fysiskt eller digitalt) för att bli erbjuden behandling. Eftersom behandling med våldsutövare skulle vara inriktad på att minska riskerna för framtida våld exkluderades även personer som tidigare utövat våld som menade att de inte hade pågående våldsproblematik. Erfarenheten var att majoriteten av dessa personer sökte sig till ATV med anledning att de ville förbättra relationen till sina barn, men inte upplevde sig ha en våldsproblematik.

Till skillnad från de stödsökande våldsutsatta behövde våldsutövare som sökte sig till ATV inte ha lämnat den våldsamma relationen, utan tvärtom sågs det som positivt om våldsutövarna sökte stöd så snart som möjligt oavsett om de hade en pågående relation eller inte.

4. Vilka arbetade med våldsutövare? Hur såg budgetering och eventuell tjänstegrad ut?

Två heltidstjänster var avsatta för behandlingsarbete med våldsutövare. Det fanns ett förhållningssätt inom verksamheten som menade att det är positivt att arbeta med helheten gällande våld, varför de som arbetade med våldsutsatta även hade behandlande kontakt med ett fåtal våldsutövare och de som arbetade med våldsutövare även hade behandlande kontakt med ett fåtal våldsutsatta. Det var således

huvudsakligen två behandlare som arbetare med fokus på våldsutövare, men även ett par andra medarbetare vid ATV som hade ett fåtal kontakter med våldsutövare.

5. Vilken utbildningsbakgrund hade de som arbetade med våldsutövare?

En av behandlarna var psykolog, psykoterapeut och specialist i klinisk psykologi. Den andra behandlaren var socialpedagog med utbildning i funktionell familjeterapi. Båda behandlarna hade gått ATVs grundutbildning och utbildning i metoden "Samtal om våld" samt MI, KBT och olika typer av traumautbildningar.

6. På vilket sätt uppdaterades/upprätthölls kunskapen gällande arbete med våldsutövare?

Alla på verksamheten hade ett ansvar gällande omvärldsbevakning. Utöver detta medverkade medarbetare även på olika former av konferenser, deltog i utbildningar och personalutbildning vid ATV i Norge. De satt även med i olika former av nätverk, bland annat ett som samordnades via Rikskriscentrum.

7. Fanns insatser för våldsutövare? Vilka insatser erbjöds?

Psykologisk samtalsbehandling erbjöds, där behandlingen utgick från samtal om det man gör, det man tänker och det man känner. Samtlig samtalsbehandling var individanpassad. Möjlighet fanns till olika former av verktyg i samtalet som bedömdes vara relevanta för den aktuella våldsutövaren (t.ex. bilder, rollspel, andningsövningar).

8. Arbetade man utifrån några särskilda metoder i arbetet med våldsutövare?

I samtalsbehandlingen användes främst "Samtal om våld", men man hade ett eklektiskt förhållningssätt. Stora delar av tillvägagångssättet rymdes dock inom metoden "Samtal om våld", som var utvecklad av medarbetare inom ATV utifrån ATV-verksamheternas fyra hörnstenar (se fråga 1) och bestod av olika moduler. Utöver "Samtal om våld" användes även MI och KBT. Arbetet var även affektfokuserat och mentaliseringsbaserat. En del av arbetet var anknytningsbaserat. Samtalsbehandlingen vid ATV var inte manualbaserad, utan metoder sågs som verktyg att använda sig flexibelt av i samtalen utifrån var våldsutövaren befann sig och hade behov av just där och då.

Avseende kartläggning av enskilda, stödsökande våldsutövare användes material från Malmö kriscentrum i bedömningsfasen.

9. Var det någon skillnad på hur ärenden hanterades beroende på om våldsutövaren hade barn eller inte? På vilket sätt var det skillnad?

Ja. Om barn fanns med i bilden kopplades barnbehandlare vid ATV in för att närvara vid ett av de tidiga besöken med våldsutövaren. Om barnen var tillräckligt gamla erbjöds de informationsamtal och eventuellt även behandlande samtal. I de fall det fanns barn och de var aktuella vid socialtjänsten fanns en strävan efter att ordna flerpartsträff för gemensamt samtal med den enskilde, socialtjänst och ATV. Vidare fanns även en modul i samtalsmetoden "Samtal om våld" riktad för arbete med föräldrar som kunde användes i de fall barn fanns med i bilden.

10. Påverkades hanteringen av behandlingen våldsutövare respektive våldsutsatt om de båda parterna var aktuella vid verksamheten vid samma tidpunkt?

Det var ovanligt att både våldsutövare och våldsutsatt var aktuella vid samma tidpunkt eftersom det fanns krav på att den våldsutsatta inte var i pågående, våldsam relation för att få stöd. Det skedde dock emellanåt, t.ex. när undantag gjorts från detta krav alternativt när en expartner sökte stöd samtidigt som en våldsutövare. Det vanligaste var dock att kontakt fanns med den våldsutsatta utifrån partnerkontakten i våldsutövarens behandling. I de fall den våldsutsatta uttryckte behov av stöd rekommenderades antingen annan kontakt för partnern som bedömdes relevant, alternativt erbjöds utökad partnerkontakt. Den utökade partnerkontakten pågick under max fem samtal och sågs mer som stödjande snarare än behandlande. Denna form av kontakt skedde med annan behandlare vid ATV än de behandlare som arbetade med våldsutövare.

11. Arbetade man med riskbedömning för eventuella barn och/eller den våldsutsatta? Hur hanterades sekretess i arbetet med våldsutövare vid eventuell oro för barn och/eller den våldsutsatta?

Det ingick inte i behandlarnas arbetsroll att arbeta med riskbedömning, men behandlarna hade trots detta gått utbildning i riskbedömningsinstrumentet SARA för att bära med sig denna kunskap i samtalen. Vidare var erfarenheten att det fanns svårigheter i att använda sig av SARA i verksamheten. Detta dels eftersom instrumentet var utformat för farliga partners och erfarenheten var att de våldsutövare som vände sig till ATV sällan utövade den typen av våld, men också för att instrumentet var för omfattande för verksamheten. SARA användes därmed inte i sin helhet, men grunden i materialet fanns med från bedömningssamtalet. Erfarenheten var att det rådde brist på riskbedömningsinstrument som var lämpliga för verksamheten.

Avseende hantering av sekretess i de fall det rörde oro för barn sågs inga hinder i detta i och med den lagstadgade anmälningsplikten. Gällande oro för den våldsutsatta fanns (som nämnt vid fråga 3) krav på partnerkontakt för att erbjudas behandling. I de fall våldsutövaren sagt något som väckt oro för den våldsutsatta kunde behandlare vid ATV utifrån partnerkontakten varna den våldsutsatta.

12. På vilket sätt arbetade man med behandlingsarbete för våldsutövare?

ATV erbjöd psykologisk behandling i syfte att minska våldet.

13. På vilket sätt arbetade man med motivationsarbete för våldsutövare?

Motivationsarbete genomfördes främst under bedömningsfasen, då erfarenheten var att motivationen hos våldsutövaren inledningsvis ofta var bristfällig. MI användes ofta. Att bygga allians, ha en utforskande position som behandlare och arbeta med bemötande sågs som viktiga delar i motivationsarbetet. Erfarenheten var att motivationen kunde gå upp och ned under resans gång och att våldsutövaren kunde vara motiverad till olika saker beroende på tidpunkt, varför det ansågs viktigt att vara följsam i motivationsarbetet.

14. Vilka möjligheter fanns att arbeta uppsökande mot våldsutövare?

Inga, varken sett till aktivt uppsökande arbete eller t.ex. hembesök.

15. Övrigt gällande organiseringen av arbetet med våldsutövare samt insatser för våldsutövare

Efter årsskiftet 2023/2024 skulle en omorganisering ske. Denna innebar dels att statistik skulle börja föras avseende demografiska uppgifter, men också en förändring avseende den initiala bedömningskontakten med ATV. Ett mer omfattande bedömningsamtal skulle ske tidigt i kontakten i syfte att avgöra om det var en våldsutövare som matchade kriterierna för att få möjlighet till stöd vid ATV eller inte. Förhoppningen var att detta i sin tur skulle leda till kortare kötid.

5.2.2 ATVs avgränsning till socialtjänsternas arbete med våldsutövare

I detta avsnitt presenteras resultatet för frågor som rörde ATVs avgränsning till socialtjänsternas arbete med våldsutövare.

1. Samarbetade man med socialtjänsten i arbetet med våldsutövare? På vilka sätt? Var samverkan systematiserad?

Systematiserad samverkan fanns med socialtjänsten i Jönköpings kommun där en behandlare en gång per månad träffade en representant från MFV och mottagningen för BoU. Vid dessa möten skedde konsultation och utbyte av information. Det fanns även möjlighet att bolla ärenden, t.ex. om något ärende ska slussas parterna emellan. Utöver detta fanns ingen systematiserad samverkan med någon annan socialtjänst. Vid behov av ytterligare systematiserad samverkan fanns önskemål om att genomföra detta i större grupper än med enstaka socialtjänster för att tidseffektivisera.

I ett par fall hade socialsekreterare ringt för att rådgöra i enskilda ärenden. Detta ansågs vara positivt och erfarenheten var att rådgivning och eventuella överlämningar till ATV blev bra när det gick till på detta sätt.

ATV slussade sällan över våldsutövare till socialtjänsten, eftersom det dittills varit ett tunt utbud av stöd för våldsutövare vid socialtjänsterna samt eftersom kriterierna för att få stöd från ATV som våldsutövare var frikostiga. Tankar fanns om att detta skulle kunna komma att förändras i takt med att socialtjänsterna arbetade mer med målgruppen och deras utbud av insatser ökade.

Tidigare utsågs olika kontaktpersoner vid ATV för socialtjänsterna i de olika kommunerna, men detta fungerade inte då socialsekreterarna kontaktade den behandlare som fanns tillgänglig när behov uppstod snarare än den behandlare som var utsedd som kontaktperson.

2. Om man tittar på modellen insatstrappan (figur 1, se avsnitt 2.2.1) – vilka steg fokuserade ATV på gällande arbetet med våldsutövare? Vem/Vilka förväntade man sig tog hand om övriga trappsteg?

ATV ansåg att deras trappsteg var det gällande behandling och i viss mån även det gällande stöd. Socialtjänsterna förväntades ta hand om de tidigare stegen, men gällande det första trappsteget "Upptäckt" förväntades flera aktörer arbeta för en bredare upptäckt (t.ex. även primärvård och psykiatri). Att motivera våldsutövare att söka stöd hos ATV ansågs inte ligga på ATV själva, utan detta ansvar ansågs landa på socialtjänsten som överlag mötte dem i större utsträckning. I de fall annat socialt stöd behövde falla på

plats innan våldsutövare kunde tillgodose sig stöd vid ATV (såsom exempelvis problematik gällande bostad, ekonomi och missbruk) ansågs ansvaret ligga på socialtjänsten.

Skillnaden mellan socialtjänsten och ATV ansågs vara att socialtjänsten hade det övergripande, yttersta ansvaret för alla kommuninvånare, medan ATV hade ett tydligt behandlingsuppdrag.

3. Förväntade man sig att våldsutövarna skulle ha med sig något från socialtjänsterna innan de kommer till ATV i de fall de initierades denna väg? I så fall – vad och på vilket sätt?

Nej, inga krav ställdes på att något ska vara gjort innan våldsutövarna kom till ATV.

ATV ansåg att det fanns möjlighet för socialtjänsten att genomföra vissa moduler i metoden "Samtal om våld". Modul 1-3 rekommenderades för socialtjänsten att genomföra med våldsutövare och var även de moduler som deltagarna utbildades i vid ATVs så kallade fördjupningsutbildning.

Det rådde dock en kluvenhet gällande huruvida det fanns önskemål om att socialtjänsten skulle arbeta med våldsutövarna eller inte i de fall de bedömdes kunna slussas vidare till ATV. Det sågs som positivt på så sätt att behandlingstiden vid ATV skulle gå att korta ned om socialtjänsten arbetade med t.ex. de inledande modulerna i "Samtal om våld". Samtidigt sågs det som negativt eftersom den första/tidiga kontakten med våldsutövaren var betydelsefull för att bygga terapeutisk allians. Detta kunde dels leda till att det dels blev svårt för socialtjänsten att motivera till att söka vidare stöd vid ATV efter inledande stöd vid socialtjänsten, men också till att det blev svårt för behandlarna vid ATV att bygga upp en allians på nytt. Risker som identifierades var att våldsutövarna skulle nöja sig med tekniker för att hantera sin ilska i stället för att gå vidare med psykologisk behandling för långsiktig hjälp.

Tankar fanns om att socialtjänsten inledningsvis eventuellt skulle kunna göra bedömningar om det var våldsutövare som kunde komma att bli aktuella för att ta emot stöd hos ATV eller inte och anpassa sitt stöd utefter denna bedömning. Vidare fanns tankar om att socialtjänsten skulle kunna arbeta vidare med våldsutövare som inte bedömdes matcha kriterierna hos ATV.

4. Vilka utmaningar såg man avseende samarbetet och gränsdragningen till socialtjänsternas arbete med våldsutövare?

Några utmaningar avseende ansvarsfördelningen mellan socialtjänst och ATV hade ännu inte identifierats och det var svårt att förutspå vilka utmaningar som kunde bli aktuella.

Avseende samarbetet med socialtjänsten fanns en utmaning i erfarenheten av att socialtjänsten villkorar våldsutövares kontakt med sina barn med behandling på ATV. Detta sågs som en utmaning utifrån att behandlarna på ATV inte jobbade med föräldrar och barn ihop, varför det inte heller gick att uttala sig om hur våldsutövaren är i sitt föräldraskap. Det fanns inga garantier för att våldsutövare blev bättre föräldrar enbart för att de gått i behandling vid ATV.

Upplevelsen var att socialtjänsterna generellt gjorde ett bra jobb och att förutsättningarna för respektive kommun speglades i vilket stöd som fanns att erbjuda för våldsutövare. ATV kunde se att vissa kommuner oftare slussade över våldsutövare till dem än andra kommuner, vilket tolkades som att vissa kommuner var bättre eller mindre bra på att fråga om våld och hade olika mycket kunskap om ATVs verksamhet. En fråga som ställdes var vad det var som gjorde att socialtjänsterna inte lyckades nå våldsutövarna, utifrån kunskapen och kännedomen om att de fanns.

En erfarenhet som lyftes gällande tidigare, eget arbete vid socialtjänst var att ett ärende kunde initieras med beskrivningar om våld som under tidens gång på socialtjänsten senare omskrevs till t.ex. konflikter, samarbetssvårigheter, bristande gränssättning eller bristande kommunikation. Dessa omskrivningar ansågs snarare vara konsekvenser av våldet än den faktiska problematiken. Vidare ansågs omskrivningarna påverka i vilken grad våldsutövarna upptäcktes.

I de fall ATV samarbetade med någon socialtjänst i länet var upplevelsen generellt att det fungerade bra. Problemet ansågs snarare ligga i att det fanns för få samarbeten.

5. Vilka möjligheter fanns för socialtjänsten att bevilja insats hos ATV som extern utförare?

Detta sågs som svårt då ATV var en fristående verksamhet i regi av en annan huvudman och kunde därför inte jobba utifrån uppdrag av socialtjänsten. ATV förbehöll sig även rätten att genomföra bedömningsamtal för att avgöra om våldsutövaren matchade kriterierna som fanns för att bli erbjuden behandling, varför socialtjänsten inte kunde ställa kravet på ATV att ta emot vissa våldsutövare.

Något som däremot ansågs möjligt var att ha gemensamma uppföljningar tillsammans med socialtjänst i de fall våldsutövaren samtyckte till detta (samtycke krävdes då sekretess rådde ATV och socialtjänsten emellan). Om våldsutövaren samtyckte fanns även möjlighet för socialtjänst att delta vid första bedömningssamtalet.

6. Övrigt gällande avgränsning till socialtjänst och övergripande reflektioner gällande socialtjänsternas arbete med våldsutövare

Det ansågs viktigt att inte arbeta ensam med våldsutövare eller våld generellt. Att arbeta ensam med våld beskrevs som "hälsovådligt" och sågs som en risk för socialtjänsterna i de mindre kommunerna. Att ha en enhet att tillhöra, oavsett om den är liten eller stor, med kollegor som kunde dela liknande upplevelser ansågs betydande.

6 Resultatanalys

I detta avsnitt görs fördjupad analys avseende resultatet. Resultatanalysen utgår från två fokusområden – 6.1) socialtjänstens arbete med våldsutövare, samt 6.2) relation mellan socialtjänst och ATV.

6.1 Socialtjänstens arbete med våldsutövare

Här presenteras fyra framstående fynd som gjorts under förstudien gällande socialtjänstens arbete med våldsutövare.

6.1.1 Osäkerhet i uppdrag och brist på stöd

Resultatet visar att socialtjänsterna på olika sätt och i varierande grad upplevde bristande stöd och osäkerhet gällande arbetet med våldsutövare. Flera socialtjänster påtalade känslor av att man som kommun fått ett lagstadgat uppdrag att arbeta med en ny målgrupp och på ett nytt sätt, men utan stöd eller resurser för att genomföra detta arbete varken lokalt i den egna kommunen, regionalt eller nationellt. Osäkerheten gällande arbetet med våldsutövare bestod av flera delar; dels hur långt socialtjänstens ansvar sträckte sig och vad som var socialtjänstens specifika uppdrag gällande målgruppen, men också frågor rörande det praktiska arbetet såsom t.ex. förhållningssätt, material och metoder att använda sig av vid utredning respektive olika insatser. Något samtliga socialtjänster var eniga om sett till sitt uppdrag i arbetet med våldsutövare var att upptäcka och motivera våldsutövarna att ta emot stöd. Det fanns dock svårigheter i detta arbete med att nå våldsutövare – se mer om detta i avsnitt 6.1.2.

Det fanns ett utökat behov av stöd i form av resurser i den egna kommunen. Bristen på resurser satte hinder för att såväl utbilda befintlig personal i arbete med den nya målgruppen som att prioritera arbetet.

I de nya föreskrifterna, HSLF-FS 2022:39, förtydligas vilka typer av insatser som socialtjänsterna bör kunna erbjuda våldsutövare, men inte vilka metoder som bör

användas. Ännu finns inga riktlinjer för metoder i arbetet med våldsutövare varken nationellt eller regionalt. Flera socialtjänster vittnade om att de är i behov av riktlinjer för vilka metoder som ska användas och som är verksamma i arbetet med våldsutövare, samt utbildning i dessa metoder. På frågan om man arbetade utifrån några särskilda metoder i arbetet med våldsutövare sågs även en stor variation i svaren, vilket skulle kunna tyda på viss osäkerhet. De metoder som nämndes varierade mellan såväl psykologiska som psykosociala samtalsmetoder (MI, ATVs fördjupningsutbildning och RePULSE), riskbedömningsinstrument (FREDA, SARA och PATRIARK) och föräldrastödsmetoder (Tryggare barn). Den enda gemensamma nämnaren bland de metoder som nämndes var MI, som på ett eller annat sätt nämndes av samtliga socialtjänster. Detta är dock en metod som användes brett inom socialtjänsterna och var inte något specifikt för arbetet med våldsutövare.

Sett till underlag för utredning av våldsutövare använde sig socialtjänsterna främst av egna, kreativa lösningar i de fall de inte hade tillgång till utredningsmall i verksamhetssystemet (nio av tretton kommuner hade ej tillgång till detta). Egna utredningsmallar hade utformats och mallar framtagna för våldsutsatta anpassades med omvänt perspektiv för att passa våldsutövare. I brist på annat material användes även riskbedömnings- och kartläggningsinstrument som främst tagits fram i syfte att användas i arbetet med våldsutsatta (FREDA, SARA och PATRIARK) snarare än i arbetet med våldsutövare.

Samtliga socialtjänster uppgav att de hade behov av att höja sin kunskap och kompetens gällande såväl arbete med våldsutövare i allmänhet, som gällande metoder för utredning och samtal i synnerhet. Sammanfattningsvis fanns ett behov av riktlinjer, utbildning och kompetenshöjande insatser i arbetet med våldsutövare sett till såväl myndighetsutövning och behandling, men brist på rekommenderade metoder, material och utbildningsaktörer.

6.1.2 Svårigheter att nå målgruppen

Sett till vilka utmaningar som fanns i arbetet med våldsutövare var svårigheten att lyckas upptäcka och motivera våldsutövare att ta emot stöd den mest förekommande (nio av tretton socialtjänster). Detta yttrade sig även i svaret att kommunerna i länet hanterade ett relativt lågt antal ärenden med våldsutövare (i genomsnitt 2,3 våldsutövarärenden per år och kommun) i förhållande till generell förekomst av våldsutövare.

De våldsutövare som upptäcktes identifierades främst vid BoU (ofta till följd av orosanmälningar) vid samtliga av länets socialtjänster förutom två. Via orosanmälningar fick BoU kännedom om att det antingen förekom våld i hemmet eller att det fanns misstanke om våld i hemmet. Det innebar i sin tur att BoU, i de fall det rörde partnervåld, många gånger även träffade såväl våldsutsatt som våldsutövare. Samverkan

med BoU gällande upptäckt kunde således ses som en framgångsfaktor i de fall våldsutövaren hade barn. Det saknades dock kanaler och systematiskt arbete för upptäckt av våldsutövare som inte hade barn. Samverkan med andra delar av socialtjänsten och andra aktörer i kommunen tycktes vara centralt för att nå våldsutövarna.

Många gånger kunde socialtjänsten ha kännedom om att en person utövade våld, men ändå ha svårigheter i att motivera personen att ta emot stöd för sitt våldsamma beteende. Att arbeta motiverande sågs som en grundläggande del i arbetet med våldsutövare bland socialtjänsterna i länet, då de generellt mötte omotiverade våldsutövare som kanske inte hade insikt i det våldsamma beteendet. Även här nämndes MI som en naturlig metod i arbetet. Andra former av motivationsarbete som nämndes var att fånga upp våldsutövarna snabbt när motivationen är som störst, arbeta relationsskapande, inge hopp med information om det stöd som finns att få, närma sig med ett icke-avskräckande vokabulär och att ha tålamod/ge våldsutövarens process tid. Socialtjänsterna arbetade flexibelt och målinriktat för att nå våldsutövarna och det fanns en strävan efter att vara en fungerande lågtröskelverksamhet för våldsutövare.

Ett annat sätt att nå våldsutövarna kunde tänkas vara genom uppsökande arbete. Vid frågan om möjligheter till uppsökande arbete vid socialtjänsterna beskrev ett par av dem att de erbjöd krisstöd till våldsutövare i de fall den våldsutsatta och barnen lämnat. Detta arbetssätt sågs som en framgångsfaktor i arbetet med att nå våldsutövarna. Ett par kommuner beskrev även möjligheten att delta vid BoUs inplanerade besök för att informera om verksamheten och utforska våldsutövarens eventuella önskan om stöd. Båda ovanstående former av uppsökande arbete rör samverkan med BoU, varför våldsutövare utan barn faller utanför även dessa plattformar för upptäckt. En annan form av uppsökande arbete riktade sig snarare till yrkesverksamma snarare än direkt till klienterna, och kan därmed ses som sekundärt. Här hade man istället informationskampanjer eller besökte olika forum för att informera om det stöd man kunde erbjuda våldsutövare.

Ett fåtal kommuner stack ut i frågan om uppsökande arbete och att nå målgruppen våldsutövare överlag. Dessa var kritiska till det brådskande tempot i att hitta målgruppen våldsutövare innan dess att man fick mer kunskap om verksamma arbetssätt, varför man avstod från att arbeta uppsökande i det aktuella skedet.

6.1.3 Intern sekretess

Avseende den interna sekretessen, främst mellan socialsekreterare/behandlare för våldsutsatt respektive våldsutövare, rådde osäkerhet bland socialtjänsterna. Å ena sidan påtalades att man fick kännedom om våldsutövarens riskfaktorer genom riskbedömning med den våldsutsatta (inga hinder för sekretess), å andra sidan fanns en osäkerhet bland

många socialtjänster i hur man skulle hantera situationen om det var det omvända – om våldsutövaren sa något som kunde innebära en risk för den våldsutsatta (osäkerhet och/eller misstänkta hinder för sekretess). Flertalet socialtjänster var dock samstämmiga i att någon form av bedömning skulle behöva göras i en sådan situation och att det var viktigt att påminna sig om i vilket syfte man arbetade med våldsutövare – att den våldsutsattas och eventuella barns säkerhet stod i fokus. Detta påtalas även i föreskrifterna HSLF-FS 2022:39 – att insatser till våldsutövare måste ske i ett samordnat insatssystem där den våldsutsatta får stöd och skydd och där den våldsutsattas säkerhet är i centrum. Flera socialtjänster påtalade dock behov av juridiskt stöd i denna fråga. Ytterligare en faktor som nämndes och behöver undersökas är hur hanteringen skulle gå till i de fall man i arbetet med våldsutövaren upplevde ökad oro för den våldsutsatta och den våldsutsatta inte var aktuell vid socialtjänsten.

Osäkerheten gällande sekretess förekom även i den utvärdering Jönköpings kommun genomfört (se avsnitt 2.3.4). Här beskrevs ett behov av att förtydliga hur information om våldsutövaren kunde användas och delas internt inom enheten, där arbetet med både våldsutsatta och våldsutövare ingick. Man såg också ett behov av att förtydliga vilken information som kunde lämnas från ett råd och service-ärendet till t.ex. BoU vid begäran om uppgifter. Precis som i föreliggande förstudie ansågs det även där viktigt för den som arbetade med våldsutövaren att ta del av riskbedömningar som socialsekreterare som arbetar med våldsutsatt genomfört, liksom viktigt för den som arbetar med våldsutsatt att ta del av information som kan innebära förhöjd risk för våld från socialsekreterare som arbetar med våldsutövare. Frågan om hantering av sekretess har således funnits i länet under en period utan något svar.

Att samma svårighet inte fanns vid ATV förklarades av att de, i de fall det var relevant, krävde samtycke för partnerkontakt innan behandlingen påbörjades.

6.1.4 Arbete med våldsutövare i mindre kommuner och kommunövergripande samverkan

Bland länets socialtjänster i de mindre kommunerna såg organiseringen av arbetet med våldsutövare olika ut. Majoriteten av socialtjänsterna hade placerat arbetet med våldsutövare vid vuxenheten eller gemensam mottagning (för olika variationer av enheter) där en eller flera socialsekreterare hade i uppgift att på en del av sin tjänst (ospecificerat utan någon fastställd tjänstegrad) fokusera på arbetet med våldsutövare. Resultatet visade även generellt att ju mindre kommun socialtjänsten tillhörde, desto mer utspritt var arbetet med våldsutövare över enhetsgränserna och desto fler andra målgrupper ingick i samma tjänst.

En fördel som sågs med att arbeta på en socialtjänst i en mindre kommun var närheten och flexibiliteten i samverkan. Det var nära till samverkansparter såväl inom som utom

socialtjänsten, vilket även gällde i arbetet med våldsutövare. Tre huvudsakliga nackdelar lyftes dock – 1) det utökade stigma det innebär att söka stöd vid socialtjänst i en mindre kommun, 2) restriktivare budget och 3) svårigheten att hålla specialistkompetens. Vid socialtjänsterna i de mindre kommunerna var erfarenheten att det stigma det överlag innebär att söka stöd vid socialtjänsten var än större, varför en redan stigmatiserad grupp som våldsutövare kunde tänkas ha mycket svårt att söka stöd vid socialtjänsten i sin egen kommun. Vidare påtalades att det restriktiva budgetläget för socialtjänsterna i länet slog hårdare mot mindre kommuner som skulle rymma mer kompetens och resurser inom en stramare budget. Den tredje nackdelen handlade om svårigheten för mindre kommuner, där ärendena med våldsutövare inte var lika vanligt förekommande som i de större kommunerna, att skapa och upprätthålla en specialistkompetens. Utifrån dessa svårigheter resonerade socialtjänsterna om möjligheten till kommundemensamma resurser. Socialtjänsterna var relativt samstämmiga i vad de ansåg att en sådan kommundemensam resurs skulle innebära. Gemensamt för majoriteten var att det inte nödvändigtvis behövde handla om en operativ resurs, utan snarare om en kompetensresurs. Det som önskades ur kompetensresursen var någon att rådgöra med i egna ärenden och få stöd i det praktiska arbetet utav. Utöver detta fanns en gemensam önskan om någon form av nätverk för erfarenhetsutbyte och omvärldsbevakning, liknande det redan existerande regionala nätverket ”resursteam heder”. Det fanns önskemål om att även polisen skulle ingå i detta nätverk. Ett sådant nätverk sågs även delvis kunna innefatta arbetsmiljöfrågan gällande att arbetet med dessa frågor i de mindre kommunerna kunde bli ensamt. En kommun uttryckte önskan om ”stöd i att hålla ihop och hålla samman arbetet med våldsutövare – det kan finnas stora vinster i det.” (tabell 16) och exemplifierade med det stöd Kommunal Utveckling och Länsstyrelsen gav i arbetet med våldsutsatta i länet just då. Det fanns önskemål om liknande processer för arbetet med våldsutövare.

En annan form av kommunövergripande samverkan som nämndes var möjligheten att köpa tjänster av varandra i kommunerna. Detta sågs som en alternativ lösning för att minska stigma för stödsökande våldsutövare, men krävde att det redan fanns en etablerad kontakt med en våldsutövare som var tillräckligt motiverad för att motta stöd i en annan kommun. Att köpa tjänster av varandra sågs även som positivt utifrån de minskade personalresurserna vid socialtjänst i mindre kommun, då det ansågs bli mindre sårbart.

Vid två socialtjänster önskades en mer operativ verksamhet lokaliserad i närområdet som skulle fungera i likhet med den redan existerande verksamheten Barnahus i länet, men med fokus på vuxna. Den eftertraktade funktionen med detta skulle dels vara en kompetensresurs för rådgivning i enskilda ärenden, men också att ha en utarbetad verksamhet med operativt, lättillgängligt stöd i närområdet.

Två socialtjänster såg inte positivt på kommunövergripande samverkan överlag utifrån den dåliga erfarenhet de hade av den operativa, kommungemensamma resursen "Medverkan" som tidigare funnits mellan Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo. Enligt dessa socialtjänsters erfarenheter var "Medverkan" till en början en välfungerande verksamhet men där personalresurserna var knappa och sårbara, vilket ledde till att det till slut fallerade.

6.2 Relation mellan socialtjänst och ATV

I detta avsnitt analyseras socialtjänsternas och ATVs svar på de frågor som rörde ansvarsfördelningen verksamheterna emellan utifrån två huvudsakliga fynd. Fördjupade resonemang avseende gränsdragning mellan socialtjänst och ATV förs i avsnitt 7.1.2.

6.2.1 Utmaningar i relationen mellan socialtjänsterna och ATV

Vid nio av länets tretton socialtjänster var kunskapen om ATVs verksamhet begränsad. Generellt visade resultatet på att det bland majoriteten av socialtjänsterna rådde en osäkerhet gällande ATVs målgrupp, verksamhet och insatser, varför flertalet svar från socialtjänsterna gällande frågor om ATV bestod av uppskattningar eller gissningar. Den bristande kunskapen om ATVs verksamhet sågs som ett hinder för många socialtjänster i att inleda eller fördjupa samarbetet med ATV.

Övriga utmaningar som nämndes av ett fåtal av socialtjänsterna var det geografiska avståndet till ATV (tre av tretton socialtjänster) samt behovet av att byta behandlingskontakt om våldsutövaren sedan tidigare etablerat kontakt med socialtjänsten (tre av tretton socialtjänster). Det sistnämnda sågs som en risk avseende våldsutövarens motivation att ta emot stöd. Vid två socialtjänster sågs även en svårighet i erfarenheten av att ATV hade för höga trösklar. Erfarenheten vid dessa två socialtjänster var att ATV ställde höga krav på våldsutövarens sociala situation, intellektuella förmåga samt förmåga till reflektion. Vid någon socialtjänst nämndes även den långa kötiden som en svårighet och risk avseende våldsutövarens motivation att ta emot stöd.

Till skillnad från socialtjänsterna såg ATV inte några utmaningar i gränsdragningen och de hade svårt att förutspå vilka utmaningar som kunde komma att bli aktuella. ATV såg dock att socialtjänsterna i vissa kommuner oftare slussade över våldsutövare till dem än socialtjänsterna i andra kommuner, vilket tolkades som att socialtjänsterna var bättre eller mindre bra på att fråga om våld och hade olika mycket kunskap om ATVs verksamhet. Erfarenheten var att i de fall ATV samarbetade med någon socialtjänst i länet fungerade detta generellt bra och problemet ansågs snarare ligga i att det fanns för få samarbeten ATV och socialtjänsterna emellan.

6.2.2 Insatstrappan och målgrupper

Resultatet visar att socialtjänsterna och ATV generellt hade en konsensus kring vilka trappsteg i insatstrappan (figur 1, se avsnitt 2.2.1) de ansåg sig ansvara för vid respektive verksamhet.

Samtliga socialtjänster delade bilden av att de huvudsakligen ansvarade för upptäckt, motivationsarbete samt påverkansarbete och stöd. Sett till behandling såg elva av tretton socialtjänster detta som ATVs fokus och ansvar, liksom stöd till/upprätthållande av förändring. Man såg dock att det ibland kunde vara en gråzon mellan stödjande samtal och behandling, vilket innebar en svårighet i gränsdragningen. Två socialtjänster, Jönköping och Gislaved, tänkte annorlunda avseende trappstegen. Jönköping planerade att erbjuda psykoedukativt stöd till våldsutövare, vilket de klassificerade som en form av behandling. Handlade det i stället om längre, psykologisk behandling förväntades ATV ta över. I Gislaved ansåg sig socialtjänsten ansvara för hela insatstrappan inklusive behandling i den mån detta kunde tillgodoses utifrån den anställda behandlaren kompetens.

ATV ansåg att de huvudsakligen ansvarade för behandling och i viss mån även stöd. De förväntade sig att socialtjänsterna ansvarade för de tidigare trappstegen, men att även flera aktörer i samhället gemensamt med socialtjänsten ansvarade för upptäckt (t.ex. andra delar av hälso- och sjukvården, såsom psykiatri och primärvård). ATV ansåg att den främsta skillnaden mellan socialtjänsten och ATV var att socialtjänsten hade ett mer övergripande ansvar för samtliga kommuninvånare och därmed förväntades stödja invånarna med olika former av social problematik, medan ATV hade ett mer nischat och tydligt behandlingsuppdrag.

ATV och majoriteten av socialtjänsterna var därmed överens om att ansvarsfördelningen i arbetet med våldsutövare, enligt insatstrappan, borde vara enligt följande: socialtjänsten ansvarar för upptäckt (tillsammans med andra samhällsaktörer), motivationsarbete samt påverkansarbete och stöd, medan ATV delvis också ansvarar för påverkansarbete och stöd men huvudsakligen ansvarar för behandling och stöd till/upprätthållande av förändring. Gränsen och gråzonen består av det mittersta trappsteget som handlar om påverkansarbete och stöd, där såväl socialtjänsten som ATV kan se sitt ansvar. För vidare resonemang avseende gränsdragning – se avsnitt 7.1.2.

Sett till målgrupper sågs en skillnad i de våldsutövare som socialtjänsterna respektive ATV möter, vilket även innebar en skillnad i arbetssätt och utmaningar för arbetet. Socialtjänsterna mötte huvudsakligen omotiverade våldsutövare som saknade insikt i sin våldsproblematik, varför arbetet främst handlade om att upptäcka och motivera dem till att såväl identifiera våldsutövningen som att ta emot stöd. ATV mötte istället våldsutövare som var mer eller mindre motiverade att ta emot stöd och många gånger på egen hand hade sökt sig till verksamheten, varför arbetet inte i lika stor omfattning

handlade om motivationsarbete utan snarare fokuserade på behandling för förändring i att minska våldet. Ett kriterium för att få möjlighet till behandling via ATV var just att ha någon form av motivation eller vilja att arbeta för att förändra sitt beteende.

En annan skillnad mellan verksamheterna som påverkade det dagliga arbetet var frågan om den interna sekretessen. Detta identifierades inte som något problematiskt vid ATV eftersom krav ställdes på samtycke till partnerkontakt för behandling. Detta krav var möjligt att ställa eftersom att våldsutövare var mer motiverade till stöd och behandling. Vid socialtjänsterna fanns svårigheter att ställa krav på partnerkontakt utifrån att socialtjänsterna möter och ansvarar för en annan målgrupp av våldsutövare. Detta innebär i sin tur en osäkerhet i hanteringen av sekretessen (se avsnitt 6.1.3). Vidare fanns en skillnad i att det vid socialtjänsterna var en vanlig ingång att den våldsutsatta var aktuell samtidigt som våldsutövaren, vilket var ovanligt vid ATV.

7 Avslutande diskussion

I detta avsnitt förs kritiska diskussioner och tolkningar avseende resultat och metod.

7.1 Resultatdiskussion

Här presenteras resonemang kring några av förstudiens främsta fynd.

7.1.1 Socialtjänstens arbete med våldsutövare

I detta avsnitt diskuteras några av förstudiens framstående fynd rörande socialtjänstens arbete med våldsutövare.

Behov av stöd i arbetet med våldsutövare

Överlag upplevde socialtjänsterna på olika sätt och i varierande grad bristande stöd såväl lokalt i den egna kommunen som regionalt och nationellt. Flera socialtjänster var i uppstartsfasen av sin verksamhet för våldsutövare. Det fanns ett behov av utökade resurser för att komma vidare i arbetet med den nya målgruppen i form av såväl ekonomiska resurser som kompetensresurser. Till diskussionen hör även att arbetet med våldsutövare framöver kan tänkas behöva intensifieras inför kommande lagstiftning utifrån propositionen 2023/24:31 "Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende". De planerade lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2024. Att vidareutveckla sitt arbete med våldsutövare kan, när denna lagändring är på plats, tänkas bidra till vinster sett till resurseffektivisering i socialtjänsterna. Detta utifrån att placering av barn i skyddat boende kommer kunna ske antingen 1) med samtycke från

båda vårdnadshavarna enligt socialtjänstlagen, eller 2) med särskilt förfarande och enligt särskild lag. Om möjligheter finns för socialsekreterare med ansvar för våldsutövare att arbeta för att motivera våldsutövare till att samtycka till placering av barn i skyddat boende kan detta komma att innebära fördelar sett till ekonomiska och kompetensrelaterade resurser samt avlastning för BoU.

Socialtjänsterna påtalade även osäkerhet gällande arbetet med våldsutövare. Det fanns ett uttalat och överhängande behov av riktlinjer, utbildning och kompetenshöjande insatser i arbetet med våldsutövare sett till såväl myndighetsutövning och behandling, samtidigt som erfarenheten var att det rådde brist på rekommenderade metoder, material och utbildningsaktörer.

Utmaning att nå våldsutövarna

Socialtjänsterna beskrev en utmaning i att nå våldsutövarna. De våldsutövare som upptäcktes identifierades främst vid BoU. Att de främst upptäcktes här var väntat utifrån att cirka en femtedel av samtliga orosanmälningar är relaterade till våld i nära relation (Socialstyrelsen, 2021), men också utifrån att man vid BoU träffar samtliga vårdnadshavare. Olika former av samverkan med BoU sågs som en framgångsfaktor i arbetet med att nå våldsutövarna. Det rådde dock brist på plattformar för att upptäcka våldsutövare utan barn.

Att socialtjänsterna relativt nyligen startat sina respektive verksamheter med stöd för våldsutövare kan vara en bidragande svårighet för att nå målgruppen. Det kan tänkas att våldsutövare som är motiverade och söker stöd för sitt våldsamma beteende inte har kännedom om att socialtjänsten i den egna kommunen erbjuder stöd, varför våldsutövarna i stället kan söka stöd på annat håll (såsom t.ex. till ATV som är en etablerad verksamhet inom hälso- och sjukvården). En annan svårighet är att samtliga insatser via socialtjänsten är frivilliga, oavsett hur grovt våldet är. Detta kan innebära att socialtjänsten kan ha kännedom om en våldsutövare med grov våldsproblematik utan att kunna agera. Ytterligare ett hinder kan vara att den enda kännedom man har om våldsutövaren är genom den våldsutsattas berättelse. I dessa fall krävs den våldsutsattas samtycke för att kontakta våldsutövaren, vilket i sin tur kan innebära ökad risk för den våldsutsatta. Denna kontaktväg blir således en väg som är svår att nyttja i praktiken.

Tjänsteorganiseringen i arbetet med våldsutövare

Att arbeta med våldsutövare utan fastställd tjänstegrad kan ses på olika sätt – det kan ses som rimligt utifrån att det är ärenden som sällan dyker upp, men att inte ha en fastställd tjänstegrad kan också vara en anledning till att man inte når våldsutövarna i den utsträckning man vill. Det kan exempelvis finnas svårigheter i att prioritera arbetet med att upptäcka våldsutövare om detta inte är ett tydligt uppdrag i en tjänst, då annat

socialt arbete som ingår i tjänsten många gånger prioriterar sig självt. Detta kan anses vara än viktigare nu i samband med uppstart av verksamhet för en ny målgrupp.

Sett till tjänstefördelning ansågs det vara en arbetsmiljörisk att arbeta ensam med våld överlag, men även specifikt med våldsutövare. Detta framkommer såväl i resultatet som i den utvärdering som gjordes av Jönköpings kommuns tidigare tjänst (se avsnitt 2.3). I utvärderingen lyftes detta som en tydlig utmaning, där tillgång till kollegialt stöd av någon som arbetar med samma målgrupp sågs som en viktig aspekt att ta hänsyn till vid vidareutveckling av verksamheten. Vidare var detta något som påtalades av såväl ATV som socialtjänsterna i förstudiens resultat – att det är viktigt att inte arbeta ensam med våldsutövare. Detta identifierades främst som en risk för socialtjänsterna i de mindre kommunerna.

Sammanfattningsvis bör arbetet med våldsutövare vara en uttalad och fastställd tjänst/del av en tjänst, och kan med fördel spridas på fler medarbetare för att bidra till minskad risk för arbetsmiljömässiga svårigheter.

7.1.2 Gränsdragning – socialtjänst och ATV

I detta avsnitt presenteras kritiska analyser av framstående fynd rörande gränsdragningen mellan socialtjänst och ATV i arbetet med våldsutövare.

Behandlingsbegreppet

En betydande del i orsakandet av osäkerheten gällande gränsdragning mellan socialtjänsterna och ATV i arbetet med våldsutövare identifierades i användningen av begreppet behandling/behandlare.

Flera socialtjänster erbjöd insats till våldsutövare i form av samtalsstöd, vilket inte likställdes med den psykologiska behandling som bedrevs vid ATV. Samtidigt benämndes de personer vid socialtjänsterna som genomförde dessa insatser som just "behandlare", i likhet med "behandlarna" vid ATV. Ibland benämndes även socialtjänstens samtalsstödjande insatser som "behandling" för våldsutövare, precis som man pratade om "behandling" via ATV. Att benämna insatserna vid socialtjänsten som behandling är i sig inte felaktigt, precis som det inte är felaktigt att benämna insatserna vid ATV som behandling. Att medvetandegöra de dubbla betydelserna av detta begrepp är dock nödvändigt för att i den egna verksamheten föra diskussion för att motverka förvirring och särskilja det psykosociala stödet/professionen från det psykologiska stödet/professionen.

Begreppsförvirringen är inte unik för resultatet i denna förstudie, utan det finns en generell problematik i att det hittills saknas enhetliga definitioner

(Akademikerförbundet SSR, u.å.). Akademikerförbundet SSR menar att socionomernas professionella kompetens måste tydliggöras när det kommer till exempelvis behandling, för att inte sammanblandas med andra professioner (ibid.).

Gällande trappsteget avseende behandling i insatstrappan (figur 1, se avsnitt 2.2.1) användes SKRs definition (2017) av behandling – långvariga insatser som syftar till en mer djupgående förändring än påverkansarbete och stöd. I frågor som berör insatstrappan användes denna definition av såväl socialtjänst som ATV. Användningen av begreppet behandling ska i dessa delar av resultatet därför tolkas som psykologisk behandling.

Utmaningar i relationen mellan socialtjänst och ATV

Socialtjänsternas osäkerhet avseende ATVs verksamhet kan ses som ett symptom på att socialtjänsterna själva ännu inte hunnit definiera sin egen verksamhet, alternativt en anledning till varför det kunde vara svårt för socialtjänsterna att definiera sin egen verksamhet. I och med denna osäkerhet identifierades ett behov av kontinuerlig samverkan och/eller informationsutbyte mellan socialtjänsterna och ATV. Detta för att möjliggöra ett forum för informations- och kunskapsutbyte och rådgivning för hantering av processer, för att i sin tur bidra till en ökad kännedom om varandras verksamheter bland medarbetarna och därmed ett mer välfungerande flöde.

Utöver de resonemang om utmaningar som fördes av socialtjänsterna och ATV identifierades ytterligare en utmaning, då resultatet visade på att ATV används som utbildningsaktör för socialtjänsterna. Innehållet i de utbildningar som ATV gav var de första modulerna av samtalsmetoden "Samtal om våld", som även användes av ATV vid deras verksamhet. Frågan om huruvida det kan innebära utmaningar att en part med fokus på psykologiskt behandlingsarbete utbildar en part som ska ha fokus på psykosocialt behandlingsarbete bedöms vara i behov av diskussion. ATV kan ses som specialister i arbetet med våldsutövare utifrån att de möter fler våldsutövare än socialtjänsterna. ATV träffade i snitt 100 våldsutövare per år, medan medelvärdet på hur många våldsutövare socialtjänsterna träffade var 2,3 per år. Det är således en stor skillnad i antal möten med våldsutövare och därmed även erfarenhet av arbetet med våldsutövare. Utifrån detta kan det tyckas lämpligt att ATV delar med sig av sin erfarenhet och kunskap i form av utbildning till socialtjänsten. Det kan dock även finnas svårigheter med att en samverkanspart som har fokus på andra delar av våldsutövarens processer, och som har andra ansvarsområden, utbildar socialtjänstens medarbetare som ska ha fokus på andra processer och som möter en annan målgrupp av våldsutövare. Frågor som bör tas ställning till vid eventuell fortsättning av detta koncept är var gränsen går i hur långt ATVs kunskap och erfarenhet av behandling går att nyttja för arbete vid socialtjänst, samt huruvida utbildningskonceptet riskerar att öka socialtjänstens osäkerhet gällande sitt eget uppdrag eller inte, i och med utbildningens

närhet till ATV. Utbildningen som ATV gett till socialtjänsterna, som i resultatet kallas "ATVs fördjupningsutbildning", var samtidigt uppskattad och välbesökt av socialtjänsterna. En effektutvärdering av "Samtal om våld" förväntas publiceras av FoU i Väst 2024 (Socialstyrelsen, 2023).

Ansvarsfördelning i arbetet med våldsutövare

Eftersom förstudien fokuserar på länets socialtjänsters verksamhet samt ATVs verksamhet är det samverkan och ansvarsfördelningen mellan dessa verksamheter som går att uttala sig om. Utifrån förstudiens resultat är det således inte möjligt att dra större paralleller sett till ansvarsfördelning mellan kommun och region, eftersom andra verksamheter än ATV och socialtjänst inte inkluderats.

Flertalet socialtjänster påpekade att det är svårt att sätta knivskarpa gränser, varför målet bör vara att verksamheterna glappar/överlappar i minska möjliga utsträckning. Resultatet visar att socialtjänsten ansågs ansvara för upptäckt (tillsammans med andra samhällsaktörer) och motivation. ATV ansågs ansvara för psykologisk behandling och stöd till/upprätthållande av beteendeförändring, men det fanns en variation bland socialtjänsterna sett till när man ansåg att det var lämpligt att slussa vidare stödsökande våldsutövare till ATV. Vissa socialtjänster slussade över när de såg att det fanns behov av psykologisk behandling, andra slussade över samtliga klienter som var motiverade att ta emot stöd. I denna fråga bedöms det finnas behov av en tydliggörande överenskommelse socialtjänsterna och ATV emellan.

En del i insatstrappan där båda aktörerna kunde se att de hade ett delat ansvar var det mittersta trappsteget om påverkansarbete och stöd. Att båda aktörerna såg ett gemensamt ansvar i delen gällande påverkansarbete och stöd kan dels ses som försvårande sett till gränsdragning i ansvarsfördelning, men det kan också ses som goda förutsättningar för utvecklad samverkan och stöd i gränsdragningen. Det kan vara försvårande på så sätt att det inte blir en tydlig fördelning i vems ansvar det är att arbeta med påverkansarbete och stöd, samtidigt blir det tydligt att det är just vid detta trappsteg ansvarskiftet sker. I de fall där socialtjänsten befinner sig i denna del med våldsutövare finns alltså möjlighet och utrymme att kontakta ATV för rådgivning gällande det enskilda ärendet. Beroende på hur bakgrunden till ärendet ser ut och hur mycket kontakt som etablerats med socialtjänsten sedan tidigare kan socialtjänsten och ATV tillsammans med klienten använda detta trappsteg/del av processen som en gemensam arena för att se över huruvida våldsutövaren kan tänkas vara en potentiell klient för ATV eller inte framöver. Att såväl ATV som socialtjänst kan se det egna ansvaret i denna del av processen innebär en flexibilitet där bakgrunden och syftet med kontakten med våldsutövaren avgör vilken av parterna som fullföljer detta steg. Det krävs dock en överenskommelse och kontinuerlig kontakt för fördjupad samverkan för att detta trappsteg med de dubbla ansvarstagarna ska hanteras på ett gynnsamt sätt

och leda till positiva effekter. Risken är annars att socialtjänsten och ATV arbetar dubbelt med denna fråga och därmed överlappar i för stor utsträckning.

Ett viktigt trappsteg som inte nämndes av varken socialtjänst eller ATV var "uppföljning". Detta anses vara ett viktigt steg utifrån att många insatser är tidsbegränsade, samtidigt som det blir väsentligt utifrån ett säkerhetsperspektiv att skapa en bild av om insatsen hjälpt våldsutövaren att nå en fas av icke-våldsbeteende (SKR, 2017). Även här bedöms det finnas behov av ett klagörande sett till vems ansvar det är att följa upp våldsutövarens insatser, beteendeförändring och målluppfyllelse.

7.2 Metoddiskussion

Metoddiskussionen resonerar kring förstudiens genomförande.

7.2.1 Bortfall

Ett visst bortfall har skett. I intervjun med Tranås kommuns socialtjänst önskade intervjurepresentanten, som var ny på sin tjänst, att komplettera med svar på ett fåtal frågor i efterhand, men inga kompletteringar har inkommit. Vissa frågor i resultatdelen saknar därmed svar från socialtjänsten i denna kommun. I de fall svar från Tranås saknas framgår detta i rapportens text.

7.2.2 Förstudiens genomförande

Vid starten av varje enskilt intervjutillfälle med socialtjänsterna samt ATV gavs intervjurepresentanterna information om länets socialchefers yttrande om att dessa hade begränsade möjligheterna att tillsätta ytterligare medel utifrån förstudiens resultat. Detta kan tänkas ha påverkat intervjurepresentanternas intresse för att bidra med underlag till förstudien.

Vidare finns en risk att resultatet påverkades av att socialtjänsterna intervjuades parvis. Intervjurepresentanterna från respektive socialtjänst kan ha färgats av varandras svar.

8 Förslag till fortsatta studier

Förstudien synliggör kommunernas arbete med våldsutövare, de utmaningar de hittills stött på och några av de förändringar de står inför. Förstudien öppnar även upp för fler områden som är av intresse att fördjupa sig i. Exempel på sådana områden och frågeställningar är:

Förstudie

Socialtjänsternas arbete med
våldsutövare i Jönköpings län

- Matchar socialtjänsternas stöd till våldsutövare de behov som finns i målgruppen? På vilka sätt?
- Hur kommer arbetet med våldsutövare vid socialtjänsterna att påverkas av den nya lagstiftningen utifrån propositionen 2023/24:31 "Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende"?
- På vilka sätt arbetar socialtjänsterna med ett helhetsperspektiv avseende våldsutövare där barn finns med i bilden? T.ex. insatser för våldsutövare för att minska sitt våldsutövande, insatser till våldsutsatt, insatser till våldsutövare respektive våldsutsatt utifrån föräldraroll samt insatser till barnen som brottsoffer och för att ha upplevt våld i hemmet.
- Finns några likheter i socialtjänstens arbete med våldsutövare och i socialtjänstens arbete med sexköpare? Om ja, vilka? Går dessa gemensamma nämnare att dra nytta av i respektive verksamhet?
- Hur arbetar socialtjänsten med de yngre våldsutövarna? På vilka sätt skiljer sig detta arbete och stöd åt jämfört med arbete med vuxna våldsutövare?
- Vilka likheter finns mellan gränsdragningen för socialtjänst och ATV (del av region) respektive socialtjänst och region inom andra områden såsom t.ex. missbruk?

9 Referenslista

Akademikerförbundet SSR (u.å.). *Definitioner av psykologisk och psykosocial behandling*. Hämtad 8 januari, 2024, från <https://akademssr.se/yrkesfragor/socionom/kurator-inom-halso-och-sjukvard/definitioner-behandling>

Brottsförebyggande rådet. (2023). *Kartläggning av tre våldstyper*. Hämtad 17 november, 2023, från <https://bra.se/forebygga-brott/forebyggande-metoder/kartlaggning-av-tre-valdstyper.html>

Brottsförebyggande rådet. (u.å.). *Sök statistik över anmälda brott*. Hämtad 17 november, 2023, från <https://statistik.bra.se/solwebb/action/index>

Brottsofferjouren. (u.å.). *Våld i nära relationer*. Hämtad 17 november, 2023, från <https://www.brottsofferjouren.se/brottsofferstod/olika-brottstyper/vald-i-nara-relationer/>

Jönköpings kommun. (2023). *Utvärdering av arbetet med våldsutövare*. [Opublicerat manuskript].

Nationellt centrum för kvinnofrid. (2014). *Våld och hälsa – en befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. <https://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/487/nck-rapport-vald-och-halsa-2014-1.pdf>

Nationellt centrum för kvinnofrid. (2022). *Våldets uttryck och mekanismer*. Hämtad 20 november, 2023, från <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/valdets-uttryck-och-mekanismer/>

Nationellt centrum för kvinnofrid. (2023a). *Kommunernas arbete med våldsutövare*. Hämtad 20 november, 2023, från <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-kommuner/att-arbeta-med-valdsutovare/att-arbeta-med-valdsutovare/>

Nationellt centrum för kvinnofrid. (2023b). *Socialtjänstens ansvar för personer som utsätts för våld*. Hämtad 20 november, 2023, från <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/webbstod-for-kommuner/socialtjanstens-ansvar/socialtjanstens-ansvar-for-valdsutsatta>

Nationellt centrum för kvinnofrid. (2023c). *Våld i nära relationer*. Hämtad 17 november, 2023, från <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/>

Sveriges Kommuner och Regioner. (2017). *Förändringsarbete med våldsutövande män*.
<https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef38a79/1642166982537/7585-594-3.pdf>

Sveriges Kommuner och Regioner. (2021). *Barnfridsbrott*. Hämtad 17 november, 2023, från
<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/barnochvald/barnfridsbrott.58604.html>

Sveriges Kommuner och Regioner. (2023). *Frågor och svar om arbete med våldsutövare*. Hämtad 17 januari, 2024, från
<https://skr.se/skr/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/barnochvald/barnfridsbrott.58604.html>

Socialstyrelsen. (2013). *Fristad från våld – en vägledning om skyddat boende*.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2013-9-2.pdf>

Socialstyrelsen. (2021). *Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021 – uppföljning och analys av utvecklingen*.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2022-11-8197.pdf>

Socialstyrelsen. (2022). *Våld i nära relationer*. Hämtad 17 november, 2023, från
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/>

Socialstyrelsen. (2023). *Samtal om våld*. Hämtad 8 januari, 2024, från
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/evidensbaserad-praktik/metodguiden/samtal-om-vald/>

Bilaga 1 – Intervjuguide, socialtjänst

Bilaga 2 – Indelning av kommuner inför intervjuer

Bilaga 3 – Intervjuguide, ATV